

**AKCIJSKI NAČRT
ZA BOJ PROTI TRGOVINI Z LJUDMI ZA
OBDOBJE 2019–2020**

Uvod.....	3
I. Preventiva	9
1 Splošna javnost	9
2 Tvegane ciljne skupine	10
3 Zmanjševanje povpraševanja po storitvah, ki jih opravljajo žrtve trgovine z ljudmi	13
4 Ozaveščanje in usposabljanje strokovne javnosti, katere delo je povezano s problematiko trgovine z ljudmi.....	14
II Odkrivanje, preiskovanje in pregon trgovine z ljudmi.....	20
1 Učinkovitejše delo policije pri odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj trgovine z ljudmi.....	20
2 Uspešnejši pregon storilcev kaznivih dejanj trgovine z ljudmi	20
3 Spremljanje posameznih primerov pregona kaznivih dejanj v povezavi s trgovino z ljudmi	21
III. Identifikacija, zaščita in pomoč žrtvam trgovine z ljudmi	22
1 Oskrba žrtev trgovine z ljudmi	22
2 Nadaljevanje projekta Uvajanje mehanizma za prepoznavanje, pomoč in zaščito žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v postopkih priznanja mednarodne zaščite v Sloveniji (PATS).....	24
3 Prepoznava primerov trgovine z ljudmi v postopkih obravnave primerov spolnega nasilja in nasilja, povezanega s spolom	24
4 Reintegracija žrtev trgovine z ljudmi.....	25
IV. Sodelovanje v regionalnih in mednarodnih organizacijah za preprečevanje trgovine z ljudmi in boj proti njej.....	27
1 Sodelovanje v neformalni mreži nacionalnih poročevalcev oziroma enakovrednih mehanizmov (NREM) Evropske unije za boj proti trgovini z ljudmi.....	27
2 Srečanja neformalne mreže nacionalnih koordinatorjev regije jugovzhodne Evrope za boj proti trgovini z ljudmi (NATC).....	27
3 Mednarodno operativno sodelovanje slovenskih organov odkrivanja in pregona	28
V. Podporne dejavnosti	29
1 Izboljšanje sistemskih rešitev	29
2 Sprememba zakonodaje	31
Tabela 1: Pregled financiranja projektov po posameznih ministrstvih za leti 2019 in 2020..	35

Uvod

Trgovina z ljudmi predstavlja hudo kršitev posameznikove svobode in dostojanstva ter hudo obliko kaznivega dejanja. Temelji na plačilu ali drugem nadomestilu ter na uporabi fizičnega ali drugega nasilja, prevari, goljufiji, tako, da se doseže soglasje ali nadzor nad žrtvijo. Po podatkih Mednarodne organizacije dela je v svetu 40,3 milijonov žrtev trgovine z ljudmi. Glede na navedeno se ocenjuje, da je trgovina z ljudmi druga najbolj donosna dejavnost mednarodnega organiziranega kriminala, takoj za trgovino z drogami.

V Sloveniji je trgovina z ljudmi še vedno najpogosteje prepoznana za namene spolnega izkoriščanja oziroma izkoriščanja prostitucije, redkeje pa so prepoznane druge oblike izkoriščanja. Zaznana je prisotnost organiziranih skupin beračev, vendar gre pri tej obliki v glavnem za tranzit teh oseb skozi Slovenijo. V letu 2017 je bilo v Sloveniji prepoznanih 66 žrtev trgovanja, pri čemer je šlo v vseh primerih za trgovino z ljudmi za namen spolne zlorabe in spolnega izkoriščanja. Eden novejših pojavov, ki je v nekaterih primerih lahko povezan s pojavom trgovine z ljudmi, so prisilne poroke mladoletnih deklet romske in tudi drugih skupnosti, v začetku leta 2018 pa smo se prvič srečali tudi z izvršitveno obliko trgovine z ljudmi za namen izvajanja kaznivih dejanj.

Problematika trgovine z ljudmi je večplastna in zahteva celovito, učinkovito in usklajeno delovanje ne samo vladnih, temveč tudi nevladnih organizacij. Medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi (v nadaljnjem besedilu: MDS) zato že od leta 2004 pripravlja akcijske načrte z namenom preprečevanja in ustrezne obravnave trgovine z ljudmi v Republiki Sloveniji. Na predlog nacionalnega koordinatorja za boj proti trgovini z ljudmi in v skladu s sklepom Vlade Republike Slovenije št. 1201-7/2012/4 z dne 5. julija 2012 je MDS pripravila in medresorsko uskladila že deveti akcijski načrt za boj proti trgovini z ljudmi, ki se bo izvajal v obdobju 2019-2020.

Akcijski načrt je podlaga za izvajanje temeljnih dejavnosti preprečevanja trgovine z ljudmi in boja proti njej, ki so se razvile med poldrugim desetletjem delovanja. Uveljavljene in finančno ovrednotene dejavnosti so stalne in skrbijo za kontinuiteto vključevanja nevladnih in humanitarnih organizacij pri preventivi in pomoči žrtvam trgovine z ljudmi.

Načrt je razdeljen na pet poglavij: Preventiva; Odkrivanje, preiskovanje in pregon kaznivega dejanja trgovine z ljudmi; Identifikacija, zaščita in pomoč žrtvam; Mednarodno sodelovanje; Podporne dejavnosti. Poglavja opredeljujejo posamezne naloge ali sklop nalog, njihovo kratko obrazložitev, nosilca naloge, sodelujočo organizacijo pri izvedbi naloge, zagotavljanje finančnih sredstev, če so ta potrebna, in rok izvedbe.

Tabela na koncu akcijskega načrta jasno prikazuje finančne nosilce posameznih dejavnosti, vrsto proračunske postavke in višino zagotovljenih sredstev.

Posebna pozornost akcijskega načrta za naslednje dvoletno obdobje je posvečena aktivnostim, ki so namenjene uresničitvi **priporočil** Republiki Sloveniji nadzorstvenega mehanizma po Konvenciji Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi t.i. GRETE v okviru drugega ocenjevalnega cikla. Priporočila so bila skupaj s poročilom o stanju v Republiki Sloveniji sprejeta na sestanku Odbora pogodbenic konvencije v Strasbourgu 24. novembra 2017. Rok za izvedbo priporočil je dve leti.

PRIPOROČILA SKUPINE GRETA

I. Seznam priporočil skupine GRETA, ki zahtevajo takojšnje ukrepanje:

Institucionalni okvir

- Skupina GRETA nujno **zahteva** da slovenske oblasti okrepijo usklajevanje ukrepov v boju proti trgovini z ljudmi tako, da pregledajo namestitev nacionalnega koordinatorja in povečajo človeške in proračunske vire, ki omogočajo izvajanje različnih nalog, povezanih z nacionalnimi ukrepi v boju proti trgovini z ljudmi, kar odseva zahteve po usklajenem pristopu k boju proti trgovini z ljudmi, ki temelji na človekovih pravicah (odstavek 22).

Ukrepi za zaščito in spodbujanje pravic žrtev, ob zagotavljanju enakosti spolov

a) Identifikacija žrtev trgovine z ljudmi

- Čeprav skupina GRETA pozdravlja sprejetje Priročnika o prepoznavi, pomoči in zaščiti žrtev trgovine z ljudmi, od slovenskih oblasti **zahteva**, naj:
 - zagotovijo, da se postopki, opisani v Priročniku, v praksi učinkovito izvajajo, vključno z rednim usposabljanjem vseh vpletenih strokovnjakov;
 - zagotovijo, da uporabo kazalnikov, smernic in meril za prepoznavo žrtev trgovine z ljudmi usklajuje in usmerja operativno osebje;
 - spodbujajo uslužbenke organov kazenskega pregona (vključno z mejno policijo), socialne delavce, inšpektorje za delo in druge pomembne akterje, da si prizadevajo za tvornejši pristop in razširijo svoje terensko delo za prepoznavo potencialnih žrtev trgovine z ljudmi, zlasti žrtev oblik izkoriščanja, ki niso spolne (kot so izkoriščanje delovne sile, prisilne poroke, prisilno prosjačenje);
 - več pozornosti posvetijo odkrivanju žrtev trgovine z ljudmi med prosilci za azil in tujimi delavci;
 - izboljšajo mehanizme in postopke za prepoznavo oseb, ki so žrtve trgovine z ljudmi v državi (odstavek 97).

b) Pomoč žrtvam

- Medtem ko skupina GRETA pozdravlja podaljšanje programa za zagotavljanje krizne namestitve s pet na 30 dni, ponovno **zahteva** od slovenskih organov, naj zagotovijo, da sodelovanje žrtev trgovine z ljudmi v preiskavi in kazenskih postopkih ni pogoj za njihov dostop do pomoči in da pomoč temelji na njihovih posameznih potrebah (odstavek 107).
- Skupina GRETA **zahteva** od slovenskih organov, naj si prizadevajo za izboljšanje prepoznave in pomoči otrokom, ki so žrtve trgovine z ljudmi, zlasti tako, da:
 - zagotovijo, da ustrezni akterji sprejmejo tvoren pristop in povečajo svoje terensko delo s ciljnim skupinami za prepoznavo otrok, ki so žrtve trgovine z ljudmi, tako da posebno pozornost posvetijo tujim otrokom brez spremstva, romskim otrokom in otrokom, ki so vpleteni v beračenje;
 - zagotavljajo nadaljnje usposabljanje deležnikom (policija, ponudniki storitev -nevladne organizacije (NVO), centri za socialno delo) in usmeritve pri prepoznavi otrok, ki so žrtve trgovine z ljudmi in različnih oblik izkoriščanja;
 - zagotavljajo specializirano podporo in storitve po obdobju za okrevanje in razmislek, prilagojene potrebam otrok, ki so žrtve trgovine z ljudmi, vključno z ustrezno namestitvijo, dostopom do izobrazbe in poklicnim usposabljanjem, ter omogočajo dolgoročno spremljanje njihove ponovne vključitve v okolje;
 - sprejemajo ukrepe, ki rešujejo problem izginotja otrok brez spremstva, in zagotavljajo primerne varne namestitve in usposobljene nadzornike (odstavek 116).

c) Obdobje okrevanja in razmisleka

- Skupina GRETA **zahteva** od slovenskih organov, naj:

- pregledajo zakonodajo, da bi zagotovili, da se vsem tujim osebam, za katere se utemeljeno domneva, da so žrtve trgovine z ljudmi, vključno z državljani EU, ponudi obdobje za okrevanje in razmislek, katerega namen je naveden v 13. členu Konvencije;
 - zagotovijo, da bodo vse domnevne tuje žrtve trgovine z ljudmi sistematično obveščene o možnosti, da bodo imele koristi od takega obdobja in da jim bo dejansko dodeljeno (odstavek 126).
- d) Odškodnine in pravna sredstva
- Skupina GRETA ponovno **zahteva** od slovenskih organov, naj sprejmejo ukrepe za olajšanje in zagotovitev dostopa do odškodnine žrtvam trgovine z ljudmi, pri čemer morajo zlasti:
 - zagotoviti, da so žrtve trgovine z ljudmi sistematično obveščene o pravici do odškodnine in postopkih, ki jih je pri tem treba upoštevati, v jeziku, ki ga lahko razumejo;
 - žrtvam trgovine z ljudmi omogočiti uveljavljanje pravice do odškodnine, tako da jim zagotovijo učinkovit dostop do pravne pomoči;
 - nadomestilo za žrtve upoštevati v programih usposabljanja za tožilce in sodnike;
 - vse žrtve trgovine z ljudmi vključiti v sklop Zakona o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj (ZOZKD), ne glede na njihovo državljanstvo, ali je bila uporabljena sila, ali je prišlo do kršitve spolne integritete (odstavek 138).

Materialno kazensko pravo

- a) Kriminalizacija kaznivega dejanja trgovine z ljudmi
- Skupina GRETA **zahteva** od slovenskih organov, naj razlago zlorabe položaja ranljivosti popolnoma uskladijo s Konvencijo (odstavek 150)
- b) Nekaznovanje žrtev trgovine z ljudmi
- Skupina GRETA **zahteva** od slovenskih organov, naj sprejmejo dodatne ukrepe, s katerimi bodo zagotovili skladnost z načelom nekaznovanosti žrtev trgovine z ljudmi zaradi njihovega sodelovanja pri nezakonitih dejavnostih, če so bili to prisiljeni storiti, kot je določeno v 26. členu Konvencije. Taki ukrepi bi morali vključevati sprejetje nekaterih zakonskih določb in/ali oblikovanje smernic za policiste in tožilce o obsegu določbe o nekaznovanosti (odstavek 164).

Preiskovanje, pregon in procesno pravo

- Skupina GRETA **zahteva** od slovenskih organov, naj razširijo uporabo postopkovnih zaščitnih ukrepov, ki so trenutno namenjeni otrokom, mlajšim od 15 let, da bi zajeli vse otroke žrtve in priče trgovine z ljudmi do starosti 18 let ob upoštevanju najboljših interesov otroka in da bi te ukrepe popolnoma uskladili s Konvencijo (odstavek 178).

II. Nadaljnje sklepne ugotovitve skupine GRETA:

- Skupina GRETA poziva slovenske organe, naj vzpostavijo funkcijo neodvisnega nacionalnega poročevalca ali možnost, da za nacionalnega poročevalca imenujejo ločeno organizacijsko entiteto ali drug neodvisen mehanizem, ki spremlja dejavnosti držav članic v boju proti trgovini z ljudmi (odstavek 23).
- Skupina GRETA poziva slovenske organe, naj uvedejo neodvisno ocenjevanje izvajanja nacionalnega akcijskega načrta kot orodja, s katerim se ocenjuje vpliv dejavnosti in načrtovanja prihodnjih politik ter ukrepov za boj proti trgovini z ljudmi (odstavek 27).
- Skupina GRETA meni, da bi morali slovenski organi še naprej zagotavljati redno usposabljanje o trgovini z ljudmi in pravicah žrtev trgovine z ljudmi vsem zadevnim strokovnjakom, vključno s tožilci, sodniki, odvetniki, inšpektorji za delo, inšpektorji finančne uprave, sindikati, socialnimi delavci, uradniki za azil in osebje, ki je zaposleno v centrih za migrante in prosilce za azil. Usposabljanje bi moralo biti namenjeno krepitvi prepoznave in

zaščite žrtev, povečanju števila pregonov in obsodb ter zagotavljanju odškodnine žrtvam (odstavek 36).

- Skupina GRETA meni, da bi morali slovenski organi za pripravo, spremljanje in ocenjevanje politik boja proti trgovini z ljudmi razviti in ohranjati celovit in skladen statistični sistem glede trgovine z ljudmi z zbiranjem zanesljivih statističnih podatkov o ukrepih za zaščito in spodbujanje pravic žrtev in podatkov o preiskavi, pregonu in razsodbi primerov trgovine z ljudmi. Statistične podatke o žrtvah je treba zbrati od vseh glavnih akterjev in omogočiti razčlenitev glede na spol, starost, vrsto izkoriščanja, državo porekla in/ali ciljno državo. To bi morali spremljati vsi potrebni ukrepi za spoštovanje pravice posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki za varstvo osebnih podatkov, tudi kadar se od NVO-jev, ki delajo z žrtvami trgovine z ljudmi, zahteva, da predložijo informacije za nacionalno podatkovno zbirko (odstavek 38).
- Skupina GRETA pozdravlja zgoraj navedene raziskovalne dejavnosti in meni, da bi morali slovenski organi še naprej izvajati in podpirati raziskave o vprašanih, povezanih s trgovino z ljudmi, kot dokazilno osnovo za prihodnje ukrepe politike (odstavek 44).
- Skupina GRETA poziva slovenske organe, naj nadaljujejo prizadevanja za ozaveščanje o trgovini z ljudmi, tako da se osredotočijo na nove trende in potrebe in pri tem upoštevajo oceno vpliva predhodnih ukrepov in povečajo proračun za dejavnosti Urada Vlade Republike Slovenije za komuniciranje o preprečevanju trgovine z ljudmi (odstavek 48).
- Skupina GRETA meni, da bi morali slovenski organi sprejeti nadaljnje ukrepe za preprečevanje trgovine z ljudmi zaradi izkoriščanja delovne sile, zlasti:
 - z zagotavljanjem rednega usposabljanja, usmerjenega v določene prakse trgovine z ljudmi, ki izkoriščajo delovno silo, ustreznim uradnikom, zlasti inšpektorjem za delo, osebjem finančne uprave, policistom, tožilcem in sodnikom;
 - s krepitvijo spremljanja zaposlovanja in agencij za začasno delo ter pregledom zakonodajnega okvira morebitnih vrzeli, ki lahko omejujejo zaščitne ali preventivne ukrepe;
 - s tesnim sodelovanjem s sindikati, civilno družbo in zasebnim sektorjem, da bi povečali ozaveščenost o trgovini z ljudmi zaradi izkoriščanja delovne sile, preprečili trgovino z ljudmi v oskrbovalnih verigah in okrepili družbeno odgovornost podjetij na podlagi vodilnih načel ZN o podjetništvu in človekovih pravicah ter priporočilu CM/Rec(2016)3 o podjetništvu in človekovih pravicah (odstavek 56).
- Skupina GRETA meni, da bi morali slovenski organi okrepiti svoja prizadevanja za preprečevanje trgovine z otroki na podlagi rezultatov raziskav o novih trendih s senzibiliziranjem in usposabljanjem strokovnjakov za zaščito otrok po vsej državi, ozaveščanjem otrok, ki je del izobraževanja, in posebno pozornost posvetiti otrokom migrantom in otrokom iz ranljivih skupin, kot so romski otroci (odstavek 63).
- Skupina GRETA meni, da bi morali slovenski organi, katerih pozitivna obveznost je obvarovati ranljive otroke pred trgovino z ljudmi z oblikovanjem zaščitnega okolja, sprejeti ukrepe za reševanje problema otrok brez spremstva, ki izginjajo iz javnega skrbstva, tako da bi se jim zagotovili primerna varna namestitve in ustrezno usposobljeni nadzorniki ali rejniki (odstavek 64).
- Skupina GRETA poziva slovenske organe, naj še naprej sprejemajo ukrepe za obvarovanje tako imenovanih ranljivih »izbrisanih« oseb pred trgovino z ljudmi in izkoriščanjem (odstavek 69).
- Skupina GRETA meni, da bi morali slovenski organi okrepiti izvajanje socialnih, gospodarskih in drugih ukrepov za ranljive osebe in skupine, ki jih je treba obvarovati pred trgovino z ljudmi, in si še naprej prizadevati za spodbujanje enakosti med spoloma, boj proti nasilju na podlagi spola in podpora posebnim politikam za krepitev vloge žensk kot sredstva za boj proti temeljnemu vzroku trgovine z ljudmi za različne namene izkoriščanja (odstavek 71).
- Skupina GRETA meni, da morajo biti zdravstveni delavci v okviru svojega usposabljanja vključeni v dejavnost presaditev organov, drugi zdravstveni delavci pa morajo v okviru svojega usposabljanja še naprej biti senzibilizirani za zdravljenje zaradi odvzema organov (odstavek 75).

- Skupina GRETA spodbuja Slovenijo, naj podpiše in ratificira Konvencijo Sveta Evrope proti trgovini s človeškimi organi, ki bo začela veljati 1. marca 2018, saj bi to lahko prispevalo k preprečevanju trgovine z ljudmi zaradi odvzema organov (odstavek 76).
- Skupina GRETA pozdravlja zgoraj navedene projekte in meni, da bi si morali slovenski organi še naprej prizadevati za odvrčanje od povpraševanja po storitvah oseb, ki so žrtve trgovine z ljudmi, za vse oblike izkoriščanja v partnerstvu s civilno družbo, sindikati in zasebnim sektorjem (odstavek 83).
- Skupina GRETA meni, da bi morali slovenski organi še naprej krepiti svoja prizadevanja za preprečevanje trgovine z ljudmi z mejnimi ukrepi in zagotoviti ustreznim uradnikom usposabljanje, da bi omogočili zgodnje odkrivanje in napotitev morebitnih žrtev trgovine z ljudmi med ranljive skupine, kot so, na primer, migranti in prosilci za azil, vključno z otroki brez spremstva in otroki, ki so ločeni od družine (odstavek 87).
- Skupina GRETA meni, da bi morali slovenski organi:
 - zagotoviti ustrezno financiranje in osebje za olajšanje vključitve žrtev trgovine z ljudmi, ki so zakonito prisotni v državi, tako da bi zagotovili poklicno usposabljanje, izobraževanje in dostop do trga dela;
 - zagotoviti dostop do lokalnega javnega zdravstvenega varstva vsem žrtvam trgovine z ljudmi (odstavek 108).
- Skupina GRETA poziva slovenske organe, naj poleg dovoljenja za prebivanje na podlagi sodelovanja žrtve v preiskavi ali kazenskem postopku žrtvam trgovine z ljudmi na podlagi njihovega osebnega položaja dovolijo začasno dovoljenje za prebivanje (odstavek 131).
- Skupina GRETA meni, da bi morali slovenski organi v praksi spremljati uporabo določb o izdaji dovoljenj za začasno prebivanje žrtvam, ki sodelujejo v kazenskih postopkih, in zagotoviti, da se dovoljenja sistematično predlagajo in učinkovito dodelijo domnevnim žrtvam trgovine z ljudmi (odstavek 132).
- Skupina GRETA meni, da bi morali slovenski organi sprejeti dodatne ukrepe, da bi:
 - zagotovili, da se vrnitev žrtev trgovine z ljudmi izvaja ob ustreznem upoštevanju njihovih pravic, varnosti in dostojanstva. To pomeni obveščanje žrtev o programih, njihovo zaščito pred ponovno viktimizacijo in ponovno trgovino z ljudmi;
 - v zvezi z otroki zagotovijo, da programi za vrnitev v domovino vključujejo uživanje pravice do izobraževanja in ukrepe, ki zagotavljajo ustrezno oskrbo, ki jo prejmejo od družine ali ustreznih struktur oskrbe, in da se otroci, ki so žrtve, ne vrnejo, če taka vrnitev ne bi bila v najboljšem interesu otroka;
 - zagotovijo skladnost z obveznostjo nevračanja v skladu s četrtem odstavkom 40. člena Konvencije ob upoštevanju smernic UNHCR o uporabi Konvencije o beguncih v zvezi z žrtvami trgovine z ljudmi (odstavek 144).
- Skupina GRETA meni, da bi morali slovenski organi opraviti celovito presojo učinkovitosti določb kazenskega prava v zvezi s trgovino z ljudmi in s tem povezanimi kaznivimi dejanji. Organi bi morali biti pripravljeni na podlagi take presoje prilagoditi vsebino in/ali uporabo ustreznih določb za obravnavo ugotovljenih pomanjkljivosti (odstavek 149).
- Skupina GRETA meni, da bi morali slovenski organi zagotoviti ustrezno upoštevanje vseh oteževalnih okoliščin, vključenih v Konvencijo (odstavek 152).
- Slede na morebitno prekrivanje 113. in 132a člena Kazenskega zakonika skupina GRETA meni, da bi morali slovenski organi zagotoviti, da imajo uslužbenci kazenskega pregona, tožilci in sodniki potrebna znanja in spretnosti za ugotavljanje specifičnih dejstev vsakega izmed teh kaznivih dejanj, in podajati sklepe na podlagi ocene razpoložljivih dokazov, nanašajočih se na primere prisilne poroke, ki imajo elemente trgovine z ljudmi, specializiranemu državnemu tožilstvu (odstavek 153).
- Skupina GRETA pozdravlja kriminalizacijo uporabe storitev žrtev trgovine z ljudmi, pri čemer je znano, da je oseba žrtev trgovine z ljudmi, in poziva slovenske organe, naj razširijo ozaveščenost o tej novi določbi in zagotovijo njeno uporabo v praksi (odstavek 156).
- Skupina GRETA poziva slovenske organe, naj še naprej pregledujejo uporabo določb o odgovornosti podjetij, če gre za trgovino z ljudmi, da bi zagotovili, da se v praksi učinkovito uporabljajo (odstavek 159).

- Skupina GRETA meni, da bi morali slovenski organi sprejeti nadaljnje ukrepe, da bi zagotovili tvorno preiskavo primerov trgovine z ljudmi, jih uspešno preganjali in povzročili učinkovite, sorazmerne in odvračilne sankcije, vključno:
 - z zagotavljanjem nadaljnjega usposabljanja policistov in tožilcev za preiskavo in preganjanjem primerov trgovine z ljudmi, razen za spolno izkoriščanje, vključno s sodelovanjem z drugimi ustreznimi igralci in državami;
 - razvijanjem specializacije sodnikov za primere v zvezi s trgovino z ljudmi (odstavek 173).
- Skupina GRETA meni, da bi morali slovenski organi v celoti izkoristiti ukrepe, ki so na voljo za zaščito žrtev in prič v trgovini z ljudmi (odstavek 179).
- Skupina GRETA pozdravlja ukrepe, ki so jih sprejeli slovenski organi pri mednarodnem sodelovanju v boju proti trgovini z ljudmi in jih poziva, naj si še naprej prizadevajo za preprečevanje trgovine z ljudmi, pomoč žrtvam trgovine z ljudmi ter preiskovanje in pregon kaznivih dejanj trgovine z ljudmi (odstavek 186).
- Skupina GRETA spodbuja slovenske organe, naj podpišejo memorandum o soglasju za vseevropski sistem »oranžnega alarma« (odstavek 187).
- Skupina GRETA pozdravlja sodelovanje med slovenskimi organi in nevladnimi organizacijami v boju proti trgovini z ljudmi in poziva slovenske organe, naj nadaljujejo oblikovanje strateških partnerstev s civilno družbo in razvijajo sodelovanje s sindikati in zasebnim sektorjem (odstavek 191).

I. Preventiva

Komunikacijske dejavnosti za ozaveščanje, obveščanje in usposabljanje

Ena temeljnih dejavnosti preventivnega delovanja je ozaveščanje o problematiki trgovine z ljudmi. V preteklosti izvajane preventivne dejavnosti nameravamo nadaljevati in nadgrajevati s ciljem **ozaveščanja tveganih skupin, splošne in strokovnih javnosti ter potrošnikov in uporabnikov storitev**, ki jih opravljajo žrtve trgovine z ljudmi. Zagotoviti želimo tudi koordiniran in celovit pristop **pri obveščanju širše javnosti** o prizadevanjih in ukrepih za boj proti trgovini z ljudmi.

Za doseganje ciljev in ciljnih javnosti bodo uporabljena različna komunikacijska orodja, kot so spletna stran, družbeni mediji, dogodki (posveti, seminarji ipd.), gradiva (e-priročnik, infografike, statistike ipd.), odnosi z mediji, sporočila za javnost, novinarske konference. Prepoznavnost komunikacijskih dejavnosti bo zagotovljena z uporabo vizualne identitete (logotip Ukrepajmo proti trgovanju z ljudmi).

Pri načrtovanju in izvedbi posameznih dejavnosti bodo člani MDS znotraj svojih resorjev sodelovali z mediji in drugimi deležniki, ki si prizadevajo za ozaveščanje in obveščanje javnosti o ukrepih proti trgovini z ljudmi.

1 Splošna javnost

1.1 Spletna stran

Spletna stran www.vlada.si/boj_proti_trgovini_z_ljudmi/ je osnovno orodje sprotnega zagotavljanja informacij o boju proti trgovini z ljudmi. Stran obsega predstavitev problema in različnih pojavnih oblik trgovine z ljudmi, predstavitev dela MDS, ključne mednarodne in nacionalne dokumente, raziskave in poročila ter povezave z organizacijami, ki žrtvam trgovine z ljudmi zagotavljajo pomoč. Vsebine bodo prenesene na osrednje spletišče organov državne uprave gov.si, vsebina pa se bo dopolnjevala in aktualizirala.

Cilj: Urejanje in aktualiziranje spletne strani v celotnem dvoletnem obdobju.

Nosilec: Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje
Sodelujoči: Nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi
Rok: Kontinuirana dejavnost v letih 2019–2020

1.2 Medijske objave, novinarske konference

Trgovina z ljudmi se vse bolj razrašča, kot kaže aktualno dogajanje v svetu, pa dobiva vedno nove podobe, saj se zelo hitro prilagaja globalizacijskim razmeram. Mednarodne institucije kot so Združeni narodi in njihove specializirane agencije (IOM, ILO, UNICEF), Svet Evrope, Evropska unija, Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi vlagajo veliko napora v prepoznavanje pojava in boj proti njemu. Tako je opazna velika dinamika raziskovanja in sprejemanja ukrepov, čemur sledi tudi Slovenija.

Informiranje medijev in splošne javnosti bo tudi nadalje potekalo ves čas s pomočjo posredovanja verodostojnih informacij o navedeni vsebini, o delu MDS in ukrepih za preprečevanje trgovine z ljudmi (novinarske konference ob sprejemanju letnih poročil, seminarji, posveti, uspešno zaključeni primeri ipd).

Cilj: Obveščanje medijev in splošne javnosti s podajanjem verodostojnih informacij o obravnavani vsebini, delu MDS in ukrepih za preprečevanje trgovine z ljudmi. Obveščanje vključuje novinarske konference ob sprejemanju letnih poročil, seminarje, posvete, uspešno zaključene primere ipd. Za obveščanje medijev in javnosti o delu MDS so zadolženi nacionalni koordinator in institucije, ki sodelujejo v MDS, ob pomoči služb za odnose z javnostmi.

Nosilec: Nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi
Sodelujoči: Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje
Rok: Kontinuirana dejavnost v letih 2019–2020

1.3 Obeležitev 18. oktobra, evropskega dne boja proti trgovini z ljudmi

Z namenom ozaveščanja širše javnosti bo preko javnega razpisa tudi v prihodnjem obdobju izbran projekt, ki bo med drugim zagotovil tudi obeležitev 18. oktobra, evropskega dne boja proti trgovini z ljudmi. Ob dnevu bo organiziran dogodek, ki bo vsebinsko osredotočen na trgovino z ljudmi za namen prisilnega dela in delovnega izkoriščanja. Dogodek, na katerem bo sodeloval tudi nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi in člani MDS, bo tudi ustrezno medijsko podprt. Organizacija dogodka bo del aktivnosti iz točke 3.1.

Cilj: Ozaveščanje širše javnosti predvsem z organizacijo dogodkov (okroglih miz, posvetov ipd.), ki bodo namenjeni obeležitvi 18. oktobra, evropskega dne boja proti trgovini z ljudmi.

Nosilec: Urad Vlade RS za komuniciranje
Zagotovitev financ: Urad Vlade RS za komuniciranje
Sodelujoči: Nevladna organizacija, izbrana na podlagi javnega razpisa, nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi (MDS)
Rok: Oktober 2019 in oktober 2020

2 Tvegane ciljne skupine

2.1 Ozaveščanje potencialnih in prepoznanih žrtev trgovine z ljudmi znotraj projekta Oskrba žrtev (povezava s poglavjem III. 1)

V postopkih identifikacije žrtev trgovine z ljudmi je temeljno ozaveščanje prepoznanih žrtev ter tudi potencialnih oziroma domnevnih žrtev trgovanja. Dejavnosti ozaveščanja bodo usmerjene predvsem v tvegano skupino tujcev, s poudarkom na kršitvah pravic tujih delavcev v Sloveniji, ter v tvegano skupino mladih.

Cilj 1: Za tujce – za vse, ki se želijo zaposliti v Republiki Sloveniji, za tiste, ki nezakonito prestopajo državno mejo, ter za prosilce za mednarodno zaščito (s posebnim poudarkom na mladoletnikih brez spremstva ter samskih ženskah) bo izdano

informativno gradivo v njim razumljivih jezikih, ki bo na razpolago na diplomatsko-konzularnih predstavništvi, mejnih prehodih in upravnih enotah ter v azilnem domu in centru za tujce.

Cilj 2: Za državljane Republike Slovenije bo izdano informativno gradivo, ki bo o nevarnostih in pasteh trgovine z ljudmi ozaveščalo predvsem mlade in osebe, ki dela z mladimi.

Pri doseganju mladih bodo partnerji izvajalca projekta osebe, ki delajo z mladimi. Gradiva bodo objavljena na ustreznih spletnih mestih, ki so središča virtualnega združevanja mladih, na centrih za socialno delo, šolah ter v zdravstvenih ustanovah.

Dostopnost tem tveganim skupinam je možna in hkrati najučinkovitejša z že utečenimi mehanizmi pomoči in oskrbe. Zaradi tega bo produkcija ustreznih gradiv, ki bodo namenjena ozaveščanju tveganih skupin, umeščena v projekt Oskrba žrtev trgovine z ljudmi. Tako bo izvajalec, izbran v postopku javnega razpisa, zadolžen za ozaveščanje te ciljne populacije. Pri tem bo ozaveščanje **tvegane skupine tujci** vključeno v razpis za namestitev v **varnem prostoru**, ozaveščanje **tvegane skupine mladi** pa v razpis za **krizno namestitev** (glej poglavje III. Pomoč in zaščita žrtev – Oskrba žrtev trgovine z ljudmi). Distribucija gradiv bo potekala prek ustreznih državnih organov in mreže nevladnih organizacij.

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve ter Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Zagotovitev

finančnih sredstev: Ministrstvo za notranje zadeve ter Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Izvajalec: Nevladne organizacije, izbrane na podlagi javnega razpisa

Rok: Kontinuiran proces

2.2. Preventivno ozaveščanje in izobraževanje starejših osnovnošolcev in srednješolcev

V skupino posebej občutljivih kategorij oseb – potencialnih žrtev trgovine z ljudmi - spadajo tudi otroci in mladostniki. Mednarodna organizacija dela ocenjuje, da je vsako leto med žrtvami trgovine z ljudmi približno 1,2 milijona otrok. Zato MDS ocenjuje, da je treba to izjemno ranljivo skupino na primeren način sistematično ozaveščati o nevarnostih trgovine z ljudmi in načinih novačenja ter jih usposobiti za prepoznavanje tveganja, ustrezno ukrepanje in samozaščitno obnašanje.

Ker so znanja s tega področja zelo specifična, bodo v ozaveščanje vključene za to področje usposobljene nevladne in humanitarne organizacije. Izbira izvajalcev preventivnih aktivnosti bo izvedena na podlagi javnega razpisa za sofinanciranje, ki ga bo objavil Urad Vlade za komuniciranje. Glede na pozitivno izkušnjo minulih let je smiselno aktivnosti izvajati ločeno za učence zadnje triade osnovne šole in za dijake. Ciljna javnost bodo tudi mladostniki, ki so vključeni v vzgojne zavode, mladinske domove in stanovanjske skupine. Približno polovica oziroma tretjina aktivnosti bo izvedenih v okoljih, kjer živijo pripadniki romske skupnosti.

Nevladne organizacije bodo v izvedbo aktivnosti vključile tudi študente novinarstva in prava, ki so bodoča strokovna javnost.

Za oba sklopa se zagotovi finančna sredstva v okvirnem znesku **15.000 EUR** na leto.

Nosilec: Urad Vlade RS za komuniciranje

Zagotovitev financ: Urad Vlade RS za komuniciranje, Urad za narodnosti, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

Sodelujoči: Nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi

Izvajalec: Nevladne organizacije, izbrane na podlagi javnega razpisa
Rok: Kontinuirana dejavnost v letu 2019 in 2020

2.3 Preventivno ozaveščanje potencialnih žrtev prisilnega dela oziroma delovnega izkoriščanja

Trgovanje z ljudmi z namenom prisilnega dela in delovnega izkoriščanja narašča in v državah EU predstavlja 21 % vseh registriranih žrtev. Vendar je to le vrh ledene gore, razsežnosti problema večinoma ostajajo prikrite, saj je prepoznavanje te oblike trgovine z ljudmi zelo zahtevno. Tudi v Sloveniji je vse več primerov delovnega izkoriščanja, težav s pravičnim plačilom za opravljeno delo, zamud oziroma neizplačil plač, kršitev na področju zaposlovanja in dela tujcev, izkoriščanja agencijskih delavcev, zlorab napotenih delavcev itd. Grobo izkoriščanje delavcev se dogaja zlasti v dejavnostih, ki zaposlujejo manj izobražene in slabo plačane delavce (gradbeništvo, mednarodni transport, logistika, gostinstvo in turizem, čiščenje in varovanje, ...), preko zunanjih izvajalcev storitev pa se pojavlja tudi v javnem sektorju, ob tem pa se zastavlja tudi vprašanje ali gre za trgovino z ljudmi z namenom prisilnega dela.

Prisilnemu delu in delovnemu izkoriščanju so še zlasti izpostavljeni tuji delavci, ki so ranljivi zaradi socialne in ekonomske šibkosti, eksistenčne odvisnosti, slabe socialne mreže itd. Poleg tujih delavcev so izkoriščanju vse bolj izpostavljeni tudi domači delavci, tveganje pa še povečujejo negotove oblike dela, v katerih dela zelo visok delež mladih.

Cilj: Preventivne aktivnosti bodo namenjene ozaveščanju delavcev kot potencialnih žrtev z namenom zaščite pred izkoriščanjem, opozarjanja na morebitno prepletenost prisilnega dela in trgovine z ljudmi ter prepoznavanja morebitnih žrtev, ki potrebujejo pomoč in zaščito. Izbrani projekt bo o tematiki ozaveščal tudi delodajalce, zlasti v panogah, kjer najpogosteje prihaja do zlorab in kjer obstaja veliko tveganje, da so med zaposlenimi tudi žrtve trgovine z ljudmi.

Izbira izvajalcev tovrstnih preventivnih aktivnosti bo izvedena na podlagi letnega javnega razpisa za sofinanciranje, ki ga bo objavil Urad vlade za komuniciranje, z zagotovitvijo finančnih sredstev v okvirnem znesku **5.000 EUR na leto**.

Nosilec: Urad Vlade RS za komuniciranje
Zagotovitev financ: Urad Vlade RS za komuniciranje
Sodelujoči: Nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi
Izvajalec: Nevladne organizacije, izbrane na podlagi javnega razpisa
Rok: Kontinuirana dejavnost v letu 2019 in 2020

2.4 Preventivno o delovanje na področju ozaveščanja in preprečevanja trgovine z ljudmi v romski skupnosti

Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti načrtuje vključevanje vsebin boja proti trgovini z ljudmi, zlasti z vidika prisilnih in t. i. prezgodnjih porok, v svoje redno delo. Predstavniki urada se bodo udeleževali dejavnosti, ki so povezane z bojem proti trgovini z ljudmi, ozaveščanjem o negativnih posledicah prisilnih in t. i. prezgodnjih porok, ter dejavnosti za opolnomočenje romskih žensk in deklic (ter tudi moških in dečkov). Urad si bo pri svojem delu zlasti s povezovanjem pristojnih institucij, torej medinstitucionalnim in multidisciplinarnim povezovanjem, prizadeval ozaveščati pristojne institucije in potencialne žrtve trgovine z ljudmi v romskih skupnostih o nujnosti opustitve argumentacij in opravičevanja tovrstnih praks pod krinko romske kulture in tradicije, o postavitvi zagotavljanja in uresničevanja otrokovih pravic in spoštovanja veljavnih predpisov v ospredje odločitev in ukrepanj pristojnih institucij ter na

potrebo po okrepljenem ozaveščanju o posledicah tovrstnih praks vseh ključnih deležnikov. Informacije o aktivnostih in prizadevanjih urada na tem področju bodo objavljene tudi na spletnih straneh urada, z njimi pa se bo seznanjalo vse ključne deležnike in institucije, ki se s temi pojavi srečujejo in jih obravnavajo; to so: romska skupnost (zlasti njeni predstavniki in organizacije romske skupnosti), centri za socialno delo, aktiv regijske koordinacije za obravnavo nasilja, večnamenski romski centri, nevladne organizacije, ministrstva in ostale pristojne institucije.

Cilj: Odpirati razpravo in naslavljati pojav prisilnih in t. i. prezgodnjih porok v romski skupnosti medinstitucionalno in multidisciplinarno s ciljem zmanjšanja števila teh pojavov in ozaveščanjem pripadnikov in pripadnic romske skupnosti ter vseh pristojnih institucij o teh pojavih in njihovem ustreznem naslavljanju

Nosilec: Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti
Sodelujoči: Nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi, člani MDS TZL in druge pristojne institucije
Izvajalec: Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti
Rok: Kontinuirana dejavnost v letih 2019 in 2020

3 Zmanjševanje povpraševanja po storitvah, ki jih opravljajo žrtve trgovine z ljudmi

Izkušnje kažejo, da se je s trgovino z ljudmi treba spopasti celostno: preprečiti je treba ponudbo in povpraševanje. Trgovino z ljudmi nameravamo preprečevati tudi z zmanjševanjem povpraševanja po storitvah, ki jih pod različnimi oblikami prisile izvajajo žrtve trgovanja. Ozaveščanje se bo izvajalo tako za delodajalce v panogah, v katerih najpogosteje prihaja do zlorab in obstaja veliko tveganje, da zaposleni postanejo žrtve trgovine z ljudmi, kot tudi neposredno za javnost in tvegane kategorije zaposlenih.

3.1 Ozaveščanje potrošnikov izdelkov in uporabnikov storitev žrtev trgovine z ljudmi

Predpogoj trgovine z ljudmi je povpraševanje po blagu in storitvah, ki jih pod različnimi oblikami prisile izvajajo žrtve trgovine z ljudmi. Cilj preventivnih aktivnosti bo zato zmanjševanje povpraševanja z usmerjanjem pozornosti v odgovornost uporabnikov tovrstnih izdelkov in storitev.

S tem namenom bo v obeh letih podprt projekt, ki bo o trgovini z ljudmi za namen **prisilnega dela in delovnega izkoriščanja** ozaveščal splošno javnost in informiral medije. Projekt bo moral izpostaviti odgovornost potrošnikov izdelkov in storitev, ki so produkt prisilnega dela in delovnega izkoriščanja ali dela otrok. Posredno bo naslavljal delodajalce, zlasti v panogah, kjer najpogosteje prihaja do zlorab in kjer obstaja veliko tveganje, da so med zaposlenimi tudi žrtve trgovine z ljudmi. Ob tem bo izpostavljena tudi družbena odgovornost podjetij ter nujnost preverjanja podizvajalcev in celotne verige dobaviteljev.

Cilj: Ozaveščanje splošne javnosti in informiranje medijev o trgovini z ljudmi za namen prisilnega dela in delovnega izkoriščanja.

Izbira izvajalca bo izvedena na podlagi letnega javnega razpisa za sofinanciranje, ki ga bo objavil Urad vlade za komuniciranje, z zagotovitvijo finančnih sredstev v okvirnem znesku **5.000 EUR na leto**.

Nosilec: Urad Vlade RS za komuniciranje
Zagotovitev financ: Urad Vlade RS za komuniciranje
Sodelujoči: Nacionalni koordinator
Izvajalec: Nevladna organizacija, izbrana na podlagi javnega razpisa
Rok: Kontinuirana dejavnost v letu 2019 in 2020.

K zmanjševanju povpraševanja bo prispevalo tudi ozaveščanje delodajalcev, ki so sekundarna ciljna javnost projekta iz točke 2.3.

Aktivnosti projektov bodo komunikacijsko podprte na spletu in socialnih omrežjih financerjev. Člani MDS se bodo povezovali in multiplicirali sporočila deležnikov, ki si v okviru svojih programov prizadevajo za ozaveščanje javnosti o izdelkih in storitvah, ki jih pod različnimi oblikami prisile izvajajo otroci in žrtve trgovanja.

4 Ozaveščanje in usposabljanje strokovne javnosti, katere delo je povezano s problematiko trgovine z ljudmi

4.1 Izvajanje programov usposabljanja policistov

Na področju boja zoper trgovino z ljudmi bo policija nadaljevala z izvajanjem programa usposabljanja delavcev policije, tako na lokalnem, regionalnem in državnem nivoju delovanja policije. Usposabljanje bo usmerjeno in prilagojeno ciljnim skupinam policistov in kriminalistov.

Cilj 1: Policija izvede usposabljanja za policiste, ki dela in naloge izvajajo na področnih in območnih policijskih postajah. Usposabljanja so usmerjena v prepoznavo kazalnikov žrtev trgovine z ljudmi in poznavanja izvedbe nadaljnjih postopkov z žrtvami trgovine z ljudmi.

Cilj 2: Policija izvaja specialistična usposabljanja kriminalistov, ki preiskujejo kazniva dejanja trgovine z ljudmi. Usposabljanja so usmerjena v prepoznavo kazalnikov žrtev trgovine z ljudmi, poznavanja novih pojavnih oblik trgovine z ljudmi, poznavanje taktike in metodike preiskovanja z uporabo prikritih preiskovalnih ukrepov, poznavanja postopkov z žrtvami trgovine z ljudmi in mednarodnega sodelovanja. Glede na trend problematike bo tovrstna usposabljanja treba usmeriti tudi na področje trgovine z ljudmi v kontekstu aktualnih migracijskih tokov, trgovino z ljudmi za namen prisilnega dela oziroma delovnega izkoriščanja in zaznave primerov prisilne homoseksualne prostitucije s strani nevladnih organizacij. Pri izvedbi usposabljanja sodeluje Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije ter nevladne organizacije, ki delujejo na področju boja zoper trgovino z ljudmi.

Cilj 3: Policija sodeluje pri izvedbi usposabljanj FURS, IRSD, nevladnih organizacij in drugih državnih organov, ki se pri izvajanju pooblastil iz svojega delovnega področja lahko srečajo z žrtvijo trgovine z ljudmi. Usposabljanja so usmerjena v prepoznavanje kazalnikov trgovine z ljudmi in nadaljnjih postopkov z žrtvami trgovine z ljudmi.

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve – Policija
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki za boj proti trgovini z ljudmi (MDS), nevladne organizacije, Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije
Izvajalec: Policija (UKP) v sodelovanju s strokovnjaki navedenega področja

Rok: Kontinuiran proces v letih 2019 in 2020

4.2 Strokovno usposabljanje državnih tožilcev in sodnikov

Glede na dejstvo, da sta usposobljenost in specifičnost znanja o boju proti trgovini z ljudmi potrebni tudi pri državnih tožilih in sodnikih, bo problematika trgovine z ljudmi še naprej del izobraževanja zlasti znotraj sodniških in državnotožilskih šol Centra za izobraževanje v pravosodju. Vsebina se prilagaja trendom pregona trgovine z ljudmi, ki se za naslednje dvoletno obdobje osredotoča na prisilno delo in delovno izkoriščanje.

Cilj: Ministrstvo za pravosodje – Center za izobraževanje v pravosodju organizira izvedbo usposabljanj, na katerih bo predstavljena tematika trgovine z ljudmi. Pri tem je treba skrbeti za nadgradnjo usposabljanj v skladu s trendi in izkušnjami na tem področju. Sredstva za izvedbo usposabljanj se zagotovijo znotraj programa izvajalca.

Nosilec: Ministrstvo za pravosodje
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki za boj proti trgovini z ljudmi (MDS),
Specializirano državno tožilstvo, sodišča
Izvajalec: Center za izobraževanje v pravosodju
Rok: enkratna izvedba v letu 2019 oz. 2020

4.3 Usposabljanje inšpektorjev Inšpektorata Republike Slovenije za delo (IRSD)

Inšpektorji IRSD se bodo v okviru rednih strokovnih posvetov seznanjali z vsebino problematike izkoriščanja dela in prisilnega dela kot enega izmed namenov trgovine z ljudmi. Ta tematika, ki bo inšpektorjem s pomočjo področnih strokovnjakov predstavljena vsaj enkrat letno. Ker sta prisilno delo in delovno izkoriščanje kot pojavnosti obliki trgovine z ljudmi v vedno večjem trendu rasti tudi v EU, se inšpektorji izobražujejo in usposabljujejo tudi na mednarodni ravni.

Cilj 1: IRSD v sodelovanju s strokovnjaki MDS organizira vsakoletni posvet, na katerega povabi strokovnjake glede na obravnavano tematiko prisilnega dela oziroma delovnega izkoriščanja.

Cilj 2: Predstavniki IRSD se v skladu s potrebami in zmožnostmi udeležujejo nacionalnih in mednarodnih usposabljanj in izobraževanj na temo trgovine z ljudmi in prisilnega dela.

Nosilec: Inšpektorat Republike Slovenije za delo
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki za boj proti trgovini z ljudmi (MDS),
nevladne organizacije, druge zunanje organizacije, sindikati
Izvajalec: IRSD
Rok: Kontinuiran proces letih 2019 in 2020

4.4 Strokovno usposabljanje uslužbencev Finančne uprave Republike Slovenije (FURS)

Finančna uprava Republike Slovenije se je v MDS vključila šele leta 2015. Področna zakonodaja, ki opredeljuje njeno delo, daje inšpektorjem in uslužbencem mobilnih enot možnost, da pri svojem delu zaznavajo kršitve, ki so povezane s pojavnostjo trgovine z ljudmi.

Te se odražajo predvsem v delovno intenzivnih panogah, v katerih se zaposlujejo nizkokvalificirani tuji delavci.

Cilj: Uslužbenci FURS (inšpektorji, uslužbenci mobilnih enot) se bodo v okviru rednih strokovnih posvetov seznanjali tudi z vsebino problematike prisilnega dela kot enega izmed namenov trgovine z ljudmi. Ta tematika, ki vključuje tudi nove trende, bo uslužbencem FURS predstavljena vsaj enkrat letno, in sicer s strani področnih strokovnjakov in v okviru rednih letnih strokovnih posvetov.

Nosilec: FURS
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki za boj proti trgovini z ljudmi (MDS), nevladne organizacije, sindikati
Izvajalec: FURS in organizirana usposabljanja drugih zunanjih izvajalcev
Rok: Enkratna izvedba v letih 2019 in 2020

4.5 Usposabljanje uslužbencev Urada Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov oz. organizacij, ki so prisotne v azilnem domu in njegovih izpostavah z namenom zgodnjega odkrivanja in preprečevanja trgovine z ljudmi

Urad Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov se je v MDS vključil leta 2017, ko so bile s sprejetjem Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o tujcih (UL RS 5/2017, 3. 2. 2017) na urad prenesene določene naloge, povezane s pravicami tujcev, ki jim je v Sloveniji dovoljeno zadrževanje, in pravicami razseljenih oseb, oseb z začasno zaščito, prosilcev za mednarodno zaščito in oseb z mednarodno zaščito.

Urad kot organizacija, katere osrednja naloga je skrb za oskrbo migrantov in integracijo določenih skupin migrantov, skrbi tudi, da se pri delu in organiziranju nastanitve in sami nastanitvi upošteva položaj in posebne potrebe ranljivih oseb, kot so mladoletniki, mladoletniki brez spremstva, starejši, nosečnice, žrtve trgovine z ljudmi itd. Nastanjenim osebam zagotavlja tudi informacije o pravicah in dolžnostih, ki izhajajo iz njihovega statusa ter zagotavlja tudi pomoč pri uveljavljanju teh pravic.

Cilj: Usposabljanje uslužbencev Urada ter podpornih služb (varnostna služba, čistilni servis, prostovoljci...), ki pri svojem delu prihajajo v stik z migranti, se izvede znotraj delovnih procesov in z uporabo za to pripravljenih gradiv. Z usposabljanjem se glede na posamezno vlogo zagotovi informiranost o tem, kaj trgovina z ljudmi je, sposobnost prepoznavne znakov, ki jih kažejo žrtve trgovine z ljudmi ter veščine in znanje o ustrezni oskrbi tovrstnih primerov. V usposabljanje se vključi tudi zakonite zastopnike mladoletnikov brez spremstva in skrbnike. Posebno pozornost je treba nameniti tudi otrokom prosilcev za mednarodno zaščito in njihovim pravicam do zaščite.

Nosilec: Urad Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov skupaj s strokovnjaki, s tega delovnega področja in nevladnimi organizacijami, ki delujejo na tem področju
Izvajalec: Urad Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov v sodelovanju s strokovnjaki s tega delovnega področja in nevladnimi organizacijami, ki delujejo na tem področju
Rok: Enkratna delavnica v letih 2019 in 2020

4.6 Usposabljanje uslužbencev Ministrstva za notranje zadeve – Direktorat za upravne notranje zadeve, migracije in naturalizacijo (DUNZMN) z namenom zgodnjega odkrivanja in preprečevanja trgovine z ljudmi

Uslužbenci MNZ DUNZMN se v postopkih odločanja o dodeljevanju statusa upravičenosti do mednarodne zaščite v Republiki Sloveniji srečujejo tudi s primeri, ko so prosilci za mednarodno zaščito prepoznane ali potencialne žrtve trgovine z ljudmi. V tovrstnih primerih je ozaveščenost in usposobljenost javnih uslužbencev (odločevalcev) potrebna, da bi pri svojem delu ustrezno in pravočasno ukrepali v skladu s Priročnikom o identifikaciji, pomoči in zaščiti žrtev trgovine z ljudmi (Sklep Vlade Republike Slovenije št. 024012-2/2016).

Cilj: Usposabljanje uslužbencev se izvede znotraj delovnih procesov in z uporabo za to pripravljenih gradiv. Z usposabljanjem se zagotovi senzibilnost zaznave pojavnosti trgovine z ljudmi v rednih delovnih postopkih glede migracij in azila. Izvedbo usposabljanj bodo omogočili lastni finančni viri izvajalca.

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve (DUNZMN)
Izvajalec: Strokovnjaki za boj proti trgovini z ljudmi (MDS)
Rok: Enkratna delavnica v letih 2019 in 2020

4.7 Usposabljanje uslužbencev centrov za socialno delo v primerih prepoznave trgovine z ljudmi

Usposabljanje bo usmerjeno v pomoč žrtvam trgovine z ljudmi, predvsem mladoletnim osebam, ob enem pa bo ponujalo orodja kako ta pojav prepoznati pri delu s posamezniki iz socialno ogroženih skupin. Ker se s to kategorijo oseb najpogosteje srečujejo ravno uslužbenci centrov za socialne zadeve, je cilj tovrstnih usposabljanj izoblikovati prakso, ki bo zadovoljila potrebe prepoznanih žrtev trgovanja kot tudi zmožnosti izvajalcev. Izvedba usposabljanj bo potekala v okviru lastnih finančnih virov izvajalca.

Predvideno je, da bo tovrstno izobraževanje potekalo pod okriljem Socialne zbornice Slovenije, ki na podlagi pogodbe o financiranju javnih pooblastil, ki jo sklene z MDDSZ, organizira seminar za strokovne delavce in strokovne sodelavce centrov za socialno delo.

Cilj: Namen usposabljanja je prepoznava primerov trgovine z ljudmi kot tudi ukrepanja na podlagi izdelanega Priročnika o identifikaciji pomoči in zaščiti žrtev trgovine z ljudmi.

Nosilec: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
Sodelujoči: Centri za socialno delo
Izvajalec: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v sodelovanju s strokovnjaki za boj proti trgovini z ljudmi (MDS)
Rok: Enkratna izvedba v letih 2019 in 2020

4.8 Obveščanje in ozaveščanje pedagoškega in svetovalnega kadra o problematiki trgovine z ljudmi

V letu 2018 smo problematiko trgovine z ljudmi približali ravnateljem osnovnih in srednjih šol v okviru rednega srečanja Šole za ravnatelje. V naslednjem dvoletnem obdobju pa si je treba

prizadevati, da se s tematiko seznanijo tudi učitelji v osnovnih in srednjih šolah, svetovalne delavce ter vzgojitelje v dijaških domovih.

Omenjene strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju je treba seznaniti z različnimi problematikami ogroženosti in nasilja med mladostniki, v sklopu katerih se je treba navezati tudi na pojavnost in pasti trgovine z ljudmi. Poleg tega je treba učitelje motivirati za vključevanje tovrstnih vsebin v šolsko delo.

Cilj 1: Na rednih delovnih posvetih bo nosilec naloge poskrbel, da bo tematika s poudarkom na preventivnem ozaveščanju otrok in mladine o nevarnostih trgovine z ljudmi predstavljena ravnateljem, zatem pa na izobraževalnih seminarjih tudi učiteljem. S tem namenom bosta Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Zavod Republike Slovenije za šolstvo izvedla strokovni seminar, na katerem bo obravnavana tudi trgovina z ljudmi. Pri izvedbi seminarja bodo sodelovali strokovnjaki in člani medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi. Sredstva za usposabljanje bo zagotovilo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

Cilj 2: Nosilec dejavnosti izvede ustrezne postopke glede oblikovanja predlogov za pripravo učnega načrta, na podlagi katerega bi v učne predmete (etika, človekove pravice ipd.) vnesli vsebino trgovine z ljudmi z namenom ozaveščanja mladih.

Nosilec: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki za boj proti trgovini z ljudmi (MDS)
Izvajalec: Zavod Republike Slovenije za šolstvo
Rok: Enkratna izvedba v letu 2019 oziroma 2020

4.9 Obveščanje in ozaveščanje zdravstvenega osebja o problematiki trgovine z ljudmi

Podobno kot pri ozaveščanju in usposabljanju preostalih akterjev pri prepoznavi pojavnih oblik trgovine z ljudmi je tovrstna oblika prenosa znanja in zavedanja obravnavane problematike potrebna tudi za zdravstveno osebje, ki se s pojavnostjo trgovine z ljudmi, konkretno s samimi osebami, ki so doživele trgovanje, srečuje pri zdravstveni oskrbi. Tovrstni stiki so lahko neposredno z žrtvijo trgovanja ali posredno prek ljudi, ki so v bližnjem stiku z žrtvijo.

Cilj: Nosilec dejavnosti v skladu s svojimi pristojnostmi organizira oblike usposabljanj znotraj posvetov, ki se jih udeležujejo sodelujoči predstavniki zdravstvenih ustanov, ter daje ustrezno organizacijsko in vsebinsko podporo izvajalcem usposabljanja.

Nosilec: Ministrstvo za zdravje
Sodelujoči: Ministrstvo za zdravje in zdravstvene ustanove
Izvajalec: Organizacije in strokovnjaki za boj proti trgovini z ljudmi (MDS)
Rok: Enkrat letno v letu 2019 oziroma 2020

4.10 Obveščanje in ozaveščanje konzularnega osebja o pojavnih oblikah trgovine z ljudmi z namenom njihovega zgodnjega odkrivanja v postopkih izdaje vizumov in dovoljenj za prebivanje na konzularnih predstavništvi v tujini

Ozaveščanje in nadaljnje seznanjanje konzularnega osebja na diplomatsko-konzularnih predstavništvi v tujini o potencialnih možnostih trgovine z ljudmi, ki jih je treba prepoznati v postopkih, ki jih imajo s tujimi državljani pri izdaji vizumov in dovoljenj za začasno prebivanje, se je v preteklem obdobju izkazalo kot učinkovit preventivni ukrep, zato bo Ministrstvo za zunanje zadeve te vsebine vključilo v program izobraževanja tudi za leti 2019 in 2020.

Cilj: Usposabljanje bo po predhodnem dogovoru potekalo na letnem konzularnem posvetu na Ministrstvu za zunanje zadeve, v dnevni red pa bo vključena tudi tematika trgovine z ljudmi.

Nosilec: Ministrstvo za zunanje zadeve
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki za boj proti trgovini z ljudmi (MDS)
Izvajalec: Ministrstvo za zunanje zadeve
Rok: Enkratna izvedba v letih 2019 in 2020

4.11 Obveščanje in ozaveščanje diplomatov pred odhodom na delo v tujino

Nujno je ozaveščanje in seznanjanje diplomatov pred odhodom na delo v tujino o pojavnih oblikah trgovine z ljudmi in o obveznosti upoštevanja lokalne delovnopravne zakonodaje. Tako bi se preprečevale posebne oblike trgovine z ljudmi pri najemanju delovne sile za pomoč v gospodinjstvu diplomatov na delu v tujini.

Cilj: Usposabljanje bo potekalo znotraj rednih priprav pred odhodom diplomatov na delo na diplomatska predstavništva in konzulate.

Nosilec: Ministrstvo za zunanje zadeve
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki za boj proti trgovini z ljudmi (MDS)
Izvajalec: Ministrstvo za zunanje zadeve
Rok: Izvedba znotraj vsakokratnih priprav pred odhodom v tujino in letnih konzularnih posvetov v letih 2019 in 2020

4.12 Strokovno srečanje predstavnikov vseh pristojnih institucij, ki delujejo na področju preprečevanja in boja proti trgovini z ljudmi v Republiki Sloveniji

V preteklosti so tovrstna strokovna srečanja potekala v organizaciji Generalne policijske uprave, na njih pa so sodelovali strokovnjaki iz različnih državnih institucij, ki delujejo na področju preprečevanja in boja proti trgovini z ljudmi kakor tudi predstavniki nevladnih in humanitarnih organizacij. Ker Policija že skrbi za redna specialistična usposabljanja kriminalistov, ki preiskujejo kazniva dejanja trgovine z ljudmi, se bodo v prihodnje strokovna srečanja v širši sestavi odvijala v organizaciji Ministrstva za notranje zadeve oziroma nacionalnega koordinatorja za boj proti trgovini z ljudmi.

Nosilec: Nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki za boj proti trgovini z ljudmi (MDS)
Izvajalec: Nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi
Rok: enkratni dogodek v letih 2019 in 2020

II. Odkrivanje, preiskovanje in pregon trgovine z ljudmi

1 Učinkovitejše delo policije pri odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj trgovine z ljudmi

Spolno izkoriščanje je še vedno najpogosteje odkrita oblika izkoriščanja žrtev trgovine z ljudmi v Republiki Sloveniji. Prav tako se ugotavlja, da je prisilno delo ena izmed oblik trgovine z ljudmi, ki je vse pogostejša, prepoznavna te pojavne oblike, njeno odkrivanje in pregon pa so neznatni v primerjavi z ocenjenim obsegom.

Zaradi navedenega policija izvaja aktivnosti za prepoznavo še drugih oblik izkoriščanja žrtve trgovine z ljudmi, kot so prisilno delo, prisilno izvrševanje kaznivih dejanj in prisilno beračenje.... Ob tem naj bo posebna pozornost namenjena odkrivanju žrtev trgovine z ljudmi med mladoletniki brez spremstva in migranti. Pri tem se morajo upoštevati specifične okoliščine in potrebe otrok žrtev trgovine z ljudmi ter tudi tveganih skupin žensk, predvsem mladih deklet. V postopke se morajo po uradni dolžnosti vključujejo pristojni centri za socialno delo.

Cilj 1: Policija bo na lokalni, regionalni in državni ravni še naprej usmerjeno in učinkovito izvajala vse svoje pristojnosti pri odkrivanju in preiskovanju kaznivega dejanja trgovine z ljudmi ter dejavnosti v postopkih identifikacije žrtev trgovine z ljudmi. Pri tem bo upoštevala usmeritve Specializiranega državnega tožilstva Republike Slovenije.

Cilj 2: Pri izvajanju aktivnosti zaznave kaznivega dejanja trgovine z ljudmi bo policija sodelovala s pristojnimi državnimi organi, ki se pri izvajanju svojih pristojnosti lahko srečajo s problematiko trgovine z ljudmi (FURS, Tržni inšpektorat Republike Slovenije, Inšpektorat Republike Slovenije za promet, energetiko in prostor, IRSD, zdravstvene ustanove, pristojni centri za socialno delo, Uradom za migracije – Azilni dom), nevladnimi organizacijami in sindikati, ki sodelujejo pri boju proti trgovini z ljudmi. V tem smislu bo načrtovala in izvajala skupne dejavnosti prepoznavne – identifikacije žrtev trgovine z ljudmi.

Cilj 3: Policija bo pri odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj trgovine z ljudmi posebno pozornost namenjala preiskavam, ki se nanašajo na sume storitve kaznivih dejanj zoper delovno razmerje in socialno varnost. Pri tem bo v sodelovanju s pristojnimi državnimi organi načrtovala in izvajala dejavnosti identifikacije morebitnih žrtev prisilnega dela.

Cilj 4: Policija bo v sodelovanju z drugimi pristojnimi državnimi organi okrepila terenske dejavnosti za namenom identificiranja potencialnih žrtev trgovine z ljudmi (prisilno delo, prisilno beračenje ipd.).

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve – Policija
Sodelujoči: Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije, FURS, Tržni inšpektorat Republike Slovenije, IRSD, nevladne organizacije, Azilni dom, sindikati
Rok: Kontinuiran proces

2 Uspešnejši pregon storilcev kaznivih dejanj trgovine z ljudmi

Preiskovanje kaznivega dejanja trgovine z ljudmi tudi v prihodnje izvajajo posebej usposobljeni kriminalisti za boj proti trgovini z ljudmi, ki delujejo v osmih regijskih sektorjih kriminalistične policije (v nadaljnjem besedilu: SKP) in na Generalni policijski upravi (v nadaljnjem besedilu:

GPU UKP). Preiskave kaznivega dejanja trgovine z ljudmi v predkazenskem postopku usmerja Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije, sama preiskava kaznivega dejanja trgovine z ljudmi pa naj zajema tudi finančne preiskave.

Cilj 1: V preiskave kaznivega dejanja trgovine z ljudmi se vključi različne strokovnjake policije in drugih pristojnih organov za preiskovanje kaznivega dejanja pranja denarja in izvajanja finančnih preiskav.

Cilj 2: Organi odkrivanja in pregona povečajo specializiranost preiskovalnih dejavnosti v boju proti trgovini z ljudmi s ciljem uspešnejšega pregona večjega števila storilcev tega kaznivega dejanja. Ob tem si prizadevajo zmanjšati sivo polje neodkritih primerov trgovine z ljudmi ter posledično izboljšati preiskanost.

Na GPU UKP deluje kontaktna točka, ki naj bo zadolžena za koordinacijo dejavnosti regijskih SKP ter koordinacijo dejavnosti in sodelovanje v preiskavah kaznivega dejanja trgovine z ljudmi z varnostnimi organi drugih držav članic Evropske unije. Pretok informacij in sodelovanje z drugimi državami članicami Evropske unije poteka prek nacionalne enote EUROPOL-a. Obveščanje, poročanje in izmenjava informacij med lokalnimi in regionalnimi enotami ter državno ravno (kontaktna točka in nacionalna enota EUROPOL-a) poteka na podlagi internega akta Policije.

Nosilec: Policija, Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije
Sodelujoči: Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije, FURS, Urad za preprečevanje pranja denarja
Rok: Kontinuiran proces

3 Spremljanje posameznih primerov pregona kaznivih dejanj v povezavi s trgovino z ljudmi

Pri preiskavi in pregonu kaznivih dejanj trgovine z ljudmi, predvsem dejanj trgovine z ljudmi in spravljanja v suženjsko razmerje, sta Policija in Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije v preteklih letih obravnavala v povprečju nekaj deset primerov letno. Zaradi dolgotrajnosti in časovne odmaknjenosti posameznih primerov je v preteklosti prihajalo do pomanjkanja informacij o koncu sodnih postopkov. V letu 2018 smo zato uvedli obvezno polletno pisno obveščanje nacionalnega koordinatorja za boj proti trgovini z ljudmi o vseh aktualnih postopkih s strani Specializiranega državnega tožilstva. Navedena praksa se je izkazala za zelo koristno, zato velja z njo nadaljevati tudi v prihodnje.

Cilj: Glede na relativno majhno število kazenskih pregonov kaznivih dejanj trgovine z ljudmi je treba posamezne primere sprotno spremljati vse do zaključnih sodb. Prav tako je treba dodatno zagotoviti preglednost in argumentiranost razpleta posameznih primerov in o njih periodično (na polletje) obveščati nacionalnega koordinatorja.

Nosilec: Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije
Sodelujoči: Ministrstvo za notranje zadeve – Policija, FURS, IRSD, nevladne organizacije
Rok: Kontinuiran proces

III. Identifikacija, zaščita in pomoč žrtvam trgovine z ljudmi

1 Oskrba žrtev trgovine z ljudmi

MDS je kot eno od svojih prednostnih nalog opredelila prizadevanje pri zagotavljanju vseh oblik pomoči žrtvam trgovine z ljudmi (v nadaljnjem besedilu: žrtve) v Republiki Sloveniji. S tega vidika je žrtvam treba ponuditi ustrezno pomoč, opredeljeno v navedenih mednarodnih dokumentih, katerih obveznosti prevzema tudi Republika Slovenija. Tako je izvajanje te dejavnosti opredeljeno v Zakonu o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi (Uradni list RS, št. 62/09 – Mednarodne pogodbe, št. 14/09 z dne 4. avgusta 2009). 4. člen omenjenega zakona daje ustrezno podlago za sodelovanje pristojnih ministrstev z nevladnimi organizacijami in postopek njihovega financiranja.

Tovrstne oblike pomoči se nanašajo na pomoč žrtvam pri njihovem telesnem, psihološkem in socialnem okrevanju, kot tudi na pomoč pri urejanju statusa ter kazenskem postopku. Podrobnejši postopek oskrbe in nameščanja je opredeljen v Priročniku o identifikaciji, pomoči in zaščiti žrtev trgovine z ljudmi¹. Na podlagi mednarodnih izkušenj se s tovrstno obliko oskrbe žrtev trgovine z ljudmi v izvedbeni fazi ukvarjajo predvsem nevladne organizacije ob finančni in strokovni podpori resornih ministrstev Vlade Republike Slovenije. Pri tem je pomemben dejavnik kontinuirano usposabljanje in izobraževanje izvajalca programa skupaj s sodelujočimi organizacijami v procesu neposredne pomoči žrtvam ter procesu pregona in sojenja storilcem kaznivih dejanj. Glede na prakso preteklih let je smiselno nadaljevati postopek izbire izvajalcev programov oskrbe žrtev trgovine z ljudmi na podlagi javnega razpisa. Trenutno sta veljavni pogodbi do konca leta 2019.

Cilj 1: Zagotavljanje **krizne namestitve**, ki je namenjena umiku žrtve iz zatečenega okolja. Žrtev ima v tem primeru pravico do pomoči in podpore takoj, ko se upravičeno domneva, da je morda žrtev trgovine z ljudmi in ni pogojena z njenim sodelovanjem pred in med kazenskim postopkom. Žrtvi se zagotovi 30-dnevno obdobje okrevanja in razmisleka², kolikor tudi traja krizna namestitev. To obdobje je namenjeno, da si žrtev opomore in znebi vpliva trgovcev ter, da se seznanijo s prostovoljnimi oblikami nadaljnjega programa oskrbe in možnostmi sodelovanja. V kolikor žrtev prebiva v Republiki Sloveniji nezakonito se upoštevajo določbe 50. člena Zakona o tujcih in sicer, da policija na prošnjo žrtve ali po uradni dolžnosti dovoli njeno zadrževanje za tri mesece z možnostjo podaljšanja (v kar je vključeno 30-dnevno obdobje okrevanja in razmisleka t.j. krizna namestitev). V krizni namestitvi so zagotovljene osnovne oblike oskrbe:

- ustrezna namestitev, prehrana in oskrba,
- psihološka pomoč,
- pomoč pri zagotavljanju osnovnega zdravstvenega varstva v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje,
- zagotavljanje varnosti žrtev in zaposlenih, ki sodelujejo pri posameznem primeru, če je to potrebno,
- 24 urna dosegljivost za nameščene žrtve v krizni namestitvi,
- prevajalske storitve in tolmačenje, če je potrebno,
- pomoč pri zagotavljanju ustrezne podpore otrokom žrtvam trgovanja,
- svetovanje in nudenje informacij, zlasti v zvezi z njihovimi pravicami, v jeziku, ki ga razumejo,
- pomoč pri urejanju vrnitve žrtve nazaj v izvorno državo,
- ostali ukrepi v smislu socializacije in re-integracije,

¹ Priročnik o identifikaciji, pomoči in zaščiti žrtev trgovine z ljudmi, Sklep Vlade Republike Slovenije št. 02402-2/2016 z dne 5. maja 2016, dostopen na http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/THB/Prirocnik_-_print_A4.pdf

² Konvencija Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi, 13. člen, 1. točka

- osveščanje mladih in osebja, ki dela z mladimi, o nevarnostih in pasteh trgovine z ljudmi,

Izvajanje in financiranje programa Oskrba žrtev trgovine z ljudmi - **krizna namestitvev se zagotovi na podlagi objave javnega razpisa za dvoletno obdobje 2020 - 2021**. Pri tem se od izvajalca programa zahteva kontinuiteta in povezanost vseh postopkov, katerih končni cilj je pomoč žrtvam trgovine z ljudmi.

Izvajalec programa, izbran v postopku javnega razpisa, je hkrati zadolžen za osveščanje ciljne populacije mladih. V ta namen bo izvajalec programa v skladu z Zakonom o javnih naročilih zadolžen za produkcijo in distribucijo ustreznih gradiv, namenjenih osveščanju teh rizičnih skupin.

V ta namen bo potrebno za v proračunu Republike Slovenije s strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti zagotoviti najmanj **90.000 EUR** oziroma **45.000 EUR letno**.

Nosilec programa: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
 Zagotovitev
 finančnih sredstev: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
 Izvajalec: Nevladne ali humanitarne organizacije, usposobljene za pomoč žrtvam trgovine z ljudmi
 Rok: December 2019

Cilj 2: Zagotavljanje **namestitve v varnem prostoru**, ki je nadaljevanje nameščanja in pomoči žrtvam iz programa krizne namestitve. Je dolgotrajnejša oblika pomoči, ki je za državljane tretjih držav pogojena z dovoljenjem za zadrževanje in dovoljenjem za začasno prebivanje, ki sta opredeljeni v določbah Zakona o tujcih³ in evropskih predpisih. Poleg osnovnih oblik oskrbe, navedenih v programu krizne namestitve, so dodatno zagotovljene naslednje oblike pomoči:

- pomoč pri urejanju statusa v Republiki Sloveniji;
- pomoč pri seznanjanju otrok žrtev z njihovimi pravicami in vlogo ter z vsebino, časovnim razporedom in potekom postopkov pa tudi z razrešitvijo njihovih zadev;
- pomoč, ki zagotavlja, da so pravice in interesi žrtev trgovine z ljudmi zastopani in obravnavani na ustreznih stopnjah kazenskega pregona proti storilcem;
- pomoč pri zagotavljanju ustrezne podpore otrokom žrtvam trgovanja;
- strokovno usposabljanje izvajalca oskrbe z drugimi sodelujočimi subjekti (policija, delavci centrov za socialno delo idr.) v procesu pomoči žrtvam in pregona storilcev.

Izvajanje in financiranje programa Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – namestitvev v varnem prostoru **se zagotovi na podlagi objave javnega razpisa za dvoletno obdobje 2020–2021**. Pri tem se od izvajalca programa zahtevata kontinuiteta in povezanost vseh postopkov, katerih končni cilj je pomoč žrtvam trgovine z ljudmi.

Izvajalec programa, izbran v postopku javnega razpisa, je hkrati določen za ozaveščanje ciljne populacije tujcev (glej dejavnost 2.1 v poglavju II. Preventiva). Za izvedbo tega bo izvajalec programa v skladu z Zakonom o javnih naročilih odgovoren za produkcijo in distribucijo ustreznih gradiv, namenjenih ozaveščanju teh tveganih skupin, kot je predvideno v poglavju II. Preventiva, dejavnost 2.1.

³ Zakon o tujcih, 50. člen

Za naslednje dvoletno obdobje (2020–2021) bo tako v proračunu Republike Slovenije Ministrstvo za notranje zadeve moralo zagotoviti **80.000 EUR** oziroma **40.000 EUR letno**.

Nosilec programa: Ministrstvo za notranje zadeve
Zagotovitev
finančnih sredstev: Ministrstvo za notranje zadeve
Izvajalec: Nevladne ali humanitarne organizacije, usposobljene za pomoč žrtvam trgovine z ljudmi
Rok: December 2019

2 Nadaljevanje projekta Uvajanje mehanizma za prepoznavanje, pomoč in zaščito žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v postopkih priznanja mednarodne zaščite v Sloveniji (PATS)

Projekt Uvajanje mehanizma za prepoznavanje, pomoč in zaščito žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v postopkih priznanja mednarodne zaščite v Sloveniji (PATS) je namenjen neposredno potencialnim žrtvam trgovine z ljudmi. V njihovem jeziku oziroma jeziku, ki ga razumejo, ponuja intenzivno individualno ozaveščanje o nevarnostih trgovine z ljudmi. Potencialne žrtve seznanjeni z možnostmi zaščite ter pomoči. Postopki priznanja mednarodne zaščite so pogosto eden od migracijskih kanalov, ki jih trgovci z ljudmi lahko zlorabijo za prevoz potencialnih žrtev v ciljne države.

Cilj: Osveščenost vseh akterjev, ki delajo na tem področju, z namenom večje prepoznavne žrtev trgovine z ljudmi.

Nosilec projekta: Urad Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov skupaj z nevladnimi organizacijami zadolženimi za to področje.
Izvajalec: na razpisu izbrana nevladna organizacija (Inštitut za Afriške študije, ki pogodbo izvaja od 26.7.2017 – čas izvajanja je 36 mesecev)
Rok: Leti 2019 in 2020

3 Prepoznavna primerov trgovine z ljudmi v postopkih obravnave primerov spolnega nasilja in nasilja, povezanega s spolom

V Uradu Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov se na podlagi sporazuma »Standardni operativni postopki za preprečevanje in ukrepanje v primerih spolnega nasilja in nasilja po spolu«, podpisanega s strani različnih akterjev v letu 2015, redno srečuje skupina strokovnih delavcev, ki obravnava primere spolnega nasilja in nasilja, povezanega s spolom. V skupino se na podlagi posameznega primera vključujejo različni subjekti nudenja pomoči. Ker je sam program osredotočen na zelo široko populacijo potencialnih žrtev tovrstnega nasilja, je verjetnost prepoznavne žrtev trgovine z ljudmi toliko večja.

Cilj: Osveščenost vseh akterjev, ki delajo na tem področju, z namenom večje prepoznavne žrtev spolnega nasilja in nasilja po spolu

Nosilec: Urad Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov skupaj z nevladnimi organizacijami zadolženimi za to področje
Izvajalec: Urad Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov v sodelovanju s preostalimi nevladnimi organizacijami, ki so usposobljene za tovrstno pomoč

Rok: Kontinuiran proces v letih 2019 in 2020

4 Reintegracija žrtev trgovine z ljudmi

Ministrstvo za notranje zadeve - Policija bo zagotovila finančna sredstva za izvedbo projekta »(Re)Integracija žrtev trgovine z ljudmi« v Republiki Sloveniji za obdobje 2019 do 2020.

Žrtve trgovine z ljudmi so zaradi psihofizičnih posledic izkušnje ujetništva in nasilja v nevarnosti, da brez ustrezne celostne pomoči in dolgoročnih, dobro načrtovanih rešitev in možnosti izbire ponovno postanejo žrtve. Temelj pomoči predstavlja vzpostavitev stimulativnega socialnega konteksta, kamor se žrtev lahko vključi, saj ji ta omogoča izobraževanje, usposabljanje, širjenje socialne mreže in nenazadnje pridobitev poklica oziroma nostrifikacijo že pridobljene izobrazbe, če gre za tujko/tujca, ter možnosti zaposlitve. Ta posameznici/ posamezniku omogoča plačilo za delo, strukturo časa, stike izven družine (v primeru, da ima oseba družino), povezovanje individualnih ciljev s skupnimi, določanje statusa in identitete ter zakonitost in kontrolo. Program (re)integracije, ki je logična posledica programa Oskrbe žrtev trgovine z ljudmi in se z njim tudi prepleta, za žrtve pomeni prvi korak k njihovemu samostojnemu življenju brez nasilja, izkoriščanja in kršenja človekovih pravic.

Projekt je namenjen naslednjim ciljnim skupinam:

- državljanom Republike Slovenije, ki so bili kot žrtve trgovine z ljudmi obravnavani v tujini,
- državljanom držav Evropske Unije in državljanom tretjih držav, ki so bili v predkazenskem ali kazenskem postopku obravnavani kot žrtve trgovine z ljudmi v Republiki Sloveniji in v Republiki Sloveniji prebivajo legalno.

Splošni cilj projekta je zagotavljanje preprečevanja ponovne viktimizacije žrtev trgovine z ljudmi, posebni cilj projekta pa izvajanje ukrepov in aktivnosti vključevanja žrtev trgovine z ljudmi v izobraževalni sistem, na trg delovne sile, pridobivanje in izboljševanje poklicnih spretnosti in kvalifikacij ter ustrezno varstvo ali sprejem v družino oz. ustrezno varstveno ustanovo (velja za otroke).

Projekt obsega nudenje pomoči osebam po doživeti izkušnji trgovine z ljudmi in mora vsebovati vsaj naslednjo vsebino:

- pomoč in svetovanje glede preprečevanja ponovne viktimizacije,
- pomoč in svetovanje pri urejanju dostopa do primerne in varne namestitve,
- pomoč pri zagotavljanju psihičnega in fizičnega okrevanja,
- pomoč in svetovanje pri urejanju in pridobivanju osebnih dokumentov,
- pomoč in svetovanje pri urejanju statusa državljanov tretjih držav, kot to določa Zakon o tujcih,
- pomoč in svetovanje pri iskanju primerne zaposlitve,
- pomoč in svetovanje pri koriščenju možnosti izobraževanja in usposabljanja,
- pomoč in svetovanje pri vključevanju v primerno okolje in širjenju socialne mreže,
- pomoč in svetovanje pri zagotavljanju pravnega svetovanja,
- izdelavo individualnega načrta poteka projekta (re)integracije ob vključitvi posamezne osebe v projekt,
- pomoč in svetovanje pri prostovoljni vrnitvi v izvorno državo,
- dosegljivost po telefonu za uporabnice/uporabnike projekta in za naročnika vsak delovni dan med 8.00 in 16.00 uro, ter
- drugo pomoč in svetovanje po projektu (re)integracije.

Nosilec projekta: Ministrstvo za notranje zadeve - Policija
Izvajalec: Nevladne ali humanitarne organizacije, usposobljene za nudenje
tovrstne pomoči
Rok: Leti 2019 in 2020

IV. Sodelovanje v regionalnih in mednarodnih organizacijah za preprečevanje trgovine z ljudmi in boj proti njej

1 Sodelovanje v neformalni mreži nacionalnih poročevalcev oziroma enakovrednih mehanizmov (NREM) Evropske unije za boj proti trgovini z ljudmi

Sklep Sveta EU (8723/09) z dne 4. junija 2009 o ustanovitvi neformalne mreže nacionalnih poročevalcev Evropske unije ali enakovrednega mehanizma za preprečevanje trgovine z ljudmi daje podlago vsakoletnim srečanjem predstavnikov članic Evropske unije, ki praviloma potekajo v Bruslju pod organizacijo predsedujoče države in Evropske komisije. Udeležba na tovrstnih sestankih je potrebna zaradi spremljanja in izvajanja skupnih politik Evropske unije v boju proti trgovini z ljudmi.

Cilj: Nacionalni koordinator se udeležuje sestankov NREM, z zaključki pa seznanjeni MDS.

Nosilec: Nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi
Zagotovitev
finančnih sredstev: Evropska komisija
Izvajalec: Nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi
Rok: Dvakrat letno v letih 2019 in 2020

2 Srečanja neformalne mreže nacionalnih koordinatorjev regije jugovzhodne Evrope za boj proti trgovini z ljudmi (NATC)

Trgovina z ljudmi je s svojimi različnimi pojavnimi oblikami vse bolj prepoznavna in izstopajoča tudi v regiji JVE. Beračenje, prisilno delo in izkoriščanje dela so poleg prisilne prostitucije in drugih oblik spolne zlorabe ključni nameni trgovanja z ljudmi. Zavedati se je treba, da reševanje skupnih primerov trgovine z ljudmi zunaj nacionalnih meja posledično prispeva k zmanjševanju te problematike v posamezni državi. Dejstva kažejo na večplastnost težave trgovine z ljudmi, ki ravno zaradi tega zahteva ustrezno koordinacijo med vpletenimi institucijami in civilno družbo ter tudi med državami s tako prepoznano skupno problematiko. In trgovina z ljudmi je v regiji JVE prepoznana kot taka.

V povezavi z navedenim je smiselno nadaljevati projekt rednih regionalnih srečanj nacionalnih koordinatorjev za boj proti trgovini z ljudmi regije JVE. Pobudo so podprli notranji ministri na rednem srečanju na Brdu oktobra 2010, marca 2018 pa so ministri v okviru neformalnega srečanja Brdo procesa potrdili nadaljnjo podporo uspešnemu delu neformalne mreže in aktivnosti sekretariata tudi v naprej zaupali Mednarodnemu centru za razvoj migracijskih politik (ICMPD). Ob tej priložnosti so ministri za notranje zadeve in nacionalni koordinatorji za boj proti trgovini z ljudmi sprejeli »Skupno Deklaracijo o krepitvi regionalnega sodelovanja v JVE na področju boja proti trgovini z ljudmi«.

Cilj 1: Ker gre za srečanja nacionalnih koordinatorjev, bodo dejavnosti tovrstnih sestankov predvsem strateške (izmenjava informacij, dobrih praks ter izkušenj). Razprave bodo vodene in tematsko opredeljene glede na izstopajočo problematiko v regiji, zato bodo tovrstni sestanki zahtevali predhodno vsebinsko pripravo, ki bo po razpravi na sestankih oblikovana v obliki sklepov.

Cilj 2: Tovrstna srečanja potekajo v organizaciji posamezne gostujoče države JVE. Slovenija je tak dogodek nazadnje organizirala marca 2018 ob robu neformalnega srečanja notranjih ministrov Brdo procesa. Republika Slovenija bi naslednji sestanek mreže organizirala predvidoma v jesenskem obdobju 2020. Sredstva, predvidena za izpeljavo dogodka, so ocenjena na okvirno **10.000** EUR, kar vključuje prenočišče enega predstavnika in v nekaterih primerih tudi strošek poti.

Nosilec: Nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi
Zagotovitev
finančnih sredstev: Ministrstvo za notranje zadeve
Izvajalec: Ministrstvo za notranje zadeve
Rok: Enkratni dogodek v 2020

3 Mednarodno operativno sodelovanje slovenskih organov odkrivanja in pregona

Drugi vidik mednarodnega sodelovanja je operativen, predvsem kot odraz sodelovanja posameznih služb (policija, državno tožilstvo) v konkretnih primerih odkrivanja in pregona kaznivih dejanj trgovine z ljudmi. Te naloge so opredeljene tudi znotraj Načrta Evropske unije o najboljših praksah, standardih in postopkih za preprečevanje trgovine z ljudmi in boj proti njej.

Cilj: Na podlagi navedenega je treba nadgraditi mednarodno sodelovanje pri preiskavi in pregonu primerov trgovine z ljudmi. Prav tako je treba nadaljevati nekatere že utečene oblike sodelovanja znotraj EUROPOL-a, INTERPOL-a, EUROJUST-a ter tudi krepitev dvostranskega sodelovanja na tem področju.

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve – Policija
Sodelujoči: Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije, IRSD
Rok: Kontinuiran proces v letih 2019 in 2020

V. Podporne dejavnosti

Upoštevalo dejstvo, da se preprečevanje trgovine z ljudmi in boj proti njej stalno nadgrajujeta ter posledično tudi spreminjata, se je treba na ta razvoj ustrezno odzvati. Eden izmed osnovnih načinov je ustrezna sprememba oziroma dopolnitev zakonodaje, ki področno ureja problematiko trgovine z ljudmi, ob tem pa tudi iskanje učinkovitejših sistemskih rešitev.

1 Izboljšanje sistemskih rešitev

1.1 Vzpostavitev skladnosti statističnega sistema o pojavnih oblikah trgovine z ljudmi v Republiki Sloveniji

Mednarodni dokumenti in EU-dokumenti določajo spremljanje in ocenjevanje politik v boju proti trgovini z ljudmi. Direktiva 2011/36/EU še posebej opredeljuje poročanje Evropski komisiji vsaki dve leti o kazalcih in trendih pojava trgovine z ljudmi v posamezni državi članici ter ukrepih za zmanjševanje povpraševanja. Predpogoj za to je natančno in usklajeno zbiranje statističnih informacij pri organih odkrivanja in pregona, pa tudi pri preostalih resorjih, vključno z nevladnimi organizacijami, ki sodelujejo v postopkih prepoznavne žrtev trgovanja.

Tudi iz priporočil skupine GRETA izhaja, da bi morali slovenski organi za pripravo, spremljanje in ocenjevanje politik boja proti trgovini z ljudmi razviti in ohranjati celovit in skladen statistični sistem glede trgovine z ljudmi z zbiranjem zanesljivih statističnih podatkov o ukrepih za zaščito in spodbujanje pravic žrtev in podatkov o preiskavi, pregonu in rzsodbi primerov trgovine z ljudmi.

Cilj: Zagotovi se usklajeno zbiranje statističnih informacij pri organih odkrivanja in pregona, pa tudi pri preostalih resorjih, vključno z nevladnimi organizacijami, ki sodelujejo v postopkih prepoznavne žrtev trgovanja. Podatki o žrtvah se razčlenijo po spolu, starosti, vrsti izkoriščanja, izvorni in/ali ciljni državi. Prav tako je na podlagi tega treba zbirati statistične informacije o kazenskih postopkih zoper storilce kaznivih dejanj v povezavi s trgovino z ljudmi, vključno z obtožnimi predlogi in obsodbami. Podatki se zbirajo sproti, presek stanja pa se opravi dvakrat letno.

Nosilec: Nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi
Sodelujoči: Policija, Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije, vladne službe in nevladne organizacije, po potrebi preostali resorji, SURS
Rok: Kontinuirano v letih 2019 in 2020

1.2 Zagotovitev celovite in trajne pomoči otrokom z izkušnjo trgovine z ljudmi

Trenutno je pomoč mladoletnim žrtvam trgovine z ljudmi zagotovljena v okviru programov oskrbe žrtev trgovine z ljudmi v krizni namestitvi in varnem prostoru. Programa izvajalcem sicer nalagata obveznost nudenja pomoči in zaščite otrok žrtev trgovine z ljudmi, vendar pri tem ne določata jasne vsebine in oblike pomoči, ki bi upoštevala zagotavljanje uresničevanja otrokove najboljše koristi.

Zagotavljanje ustrezne namestitve in programov pomoči otrokom, ki so prepoznani kot žrtve trgovanja, je posebno pomembno predvsem zaradi dejstva, da so ti otroci na podlagi zgodovine

obravnanih primerov v Republiki Sloveniji v glavnem tuji državljani, pa tudi zaradi potrebe po celoviti oskrbi teh žrtev, ki mora biti v najboljšem interesu slednjih. Nadalje oskrba tako prepoznanega otroka zahteva vključevanje pristojnega centra za socialno delo, zagotavljanje zakonitega zastopnika otroku ter v nadaljevanju zagotavljanje skrbnika. Sama namestitvev zahteva prisotnost odrasle strokovne osebe (24 ur dnevno, vse dni v tednu) ter ob tem ustrezne programe psihosocialnega okrevanja in drugih oblik pomoči.

Tudi skupina GRETA v svojih priporočilih zahteva od slovenskih organov, naj zagotavljajo specializirano podporo in storitve po obdobju za okrevanje in razmislek, prilagojene potrebam otrok, ki so žrtve trgovine z ljudmi, vključno z ustrežno namestitvijo, dostopom do izobrazbe in poklicnim usposabljanjem, ter omogočajo dolgoročno spremljanje njihove ponovne vključitve v okolje.

Cilj: Glede na trenutno ureditev pri zagotavljanju programa Oskrba žrtev trgovine z ljudmi je treba iskati izboljšave v smislu celovite in trajne pomoči ter podpore otrokom z izkušnjo trgovine z ljudmi, vključno z vzpostavitvijo posebnih nastanitvev za otroke z izkušnjo trgovine z ljudmi. V povezavi s tem je smiselno preveriti tudi druge možnosti za pripravo javnih razpisov glede omenjenega programa.

Nosilec programa: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
Ministrstvo za notranje zadeve
Sodelujoči: Nevladne ali humanitarne organizacije, usposobljene za pomoč žrtvam
trgovine z ljudmi, preostali predstavniki MDS
Rok: Prva polovica leta 2020

1.3 Sistemski ureditev področja zdravstvene zaščite za žrtve trgovine z ljudmi

Zaščita in pomoč v Republiki Sloveniji se žrtvam nudita preko izvajanja programov Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – krizna namestitvev in Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – varen prostor. Vendar pa se pri izvajanju navedenih programov pojavljajo določene pomanjkljivosti, ki se kažejo v neustrezni zdravstveni oskrbi.

Konvencija Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi pogodbenicam nalaga, da žrtvam trgovine z ljudmi zagotovijo dostop do nujne medicinske pomoči. Konvencija v svojih določilih pogodbenicam nalaga še, da žrtvam trgovine z ljudmi zagotovijo potrebno medicinsko in drugo pomoč, ko te zakonito prebivajo na njenem ozemlju in nimajo dovolj sredstev.

V Republiki Sloveniji so žrtve trgovine z ljudmi na podlagi dovoljenja za zadrževanje ali dovoljenja za začasno prebivanje upravičene do nujnega zdravstvenega varstva⁴ v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje. Na podlagi 2. odstavka 25. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ) nujno zdravljenje obsega neodložljive zdravstvene storitve oživiljanja, ohranitve življenja in preprečitve poslabšanja zdravstvenega stanja obolelega ali poškodovanega. Izkušnje pri obravnavi žrtev trgovine z ljudmi kažejo, da zagotavljanje nujnega zdravljenja ne zadošča, saj žrtve zaradi slabega zdravstvenega stanja, travmatiziranosti, različnih telesnih poškodb in okvar, ki so posledica izkoriščanja, potrebujejo dolgotrajno in celostno zdravstveno oskrbo.

Cilj: Celostno in sistemsko urediti področje zdravstvene zaščite žrtev trgovine z ljudmi na podlagi določil Konvencije Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi ter tako žrtvam trgovine v programih Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – krizna namestitvev in

⁴ ZTuj-2, člen 50, točka 3, 8 in člen 75, točka 1

Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – varen prostor omogočiti dostop do potrebne medicinske pomoči oziroma ustreznega zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja.

Nosilec: Ministrstvo za zdravje
Sodelujoči: Nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi, Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za notranje zadeve, Policija
Rok: druga polovica leta 2019

1.4 Izdelava in priprava strokovnih tiskanih gradiv

Letna poročila ter dvoletni akcijski načrti so strokovna gradiva, katerih priprava je temeljno vodilo delovanja medresorske delovne skupine in je opredeljena v ustanovitvenem sklepu vlade. To gradivo je hkrati tudi primerno za obveščanje medijev in posledično širše javnosti. Poleg tega MDS pripravlja občasna postopkovna gradiva za izobraževanje in delo stroke (na primer Priročnik o identifikaciji, pomoči in zaščiti žrtev trgovine z ljudmi), pa tudi posamezne priročnike in brošure za ozaveščanje ciljnih skupin (na primer Priročnik o prepoznavi prikritega prisilnega dela).

Poleg spletne objave navedenih strokovnih gradiv je zaželeno, da so ta natisnjena v manjšem številu izvodov (glede na ocenjeno potrebo).

Cilj: Letna poročila in akcijski načrt za leti 2017–2018 bodo za potrebe tiskovnih konferenc in drugih predstavitev natisnjeni v primernem številu izvodov. Prav tako bodo za potrebe izobraževanj in praktične uporabe natisnjeni postopkovni priročniki in druga strokovna gradiva. Predvidena sredstva znašajo približno **1.000 EUR letno**.

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve
Zagotovitev
finančnih sredstev: Ministrstvo za notranje zadeve
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki za boj proti trgovini z ljudmi (MDS), druge zainteresirane organizacije
Izvajalec: Ministrstvo za notranje zadeve
Rok: Leti 2019 in 2020

2 Sprememba zakonodaje

2.1 Sprememba 50. člena Zakona o tujcih

Iz določil 50. člena Zakona o tujcih izhaja, da se tujcu, ki je žrtev trgovine z ljudmi, lahko izda dovoljenje za začasno prebivanje, če je oseba pripravljena sodelovati kot priča v kazenskem postopku, kar mora potrditi organ kazenskega pregona. Prav tako Zakon o tujcih v svojih določilih časovno omejuje trajanje dovoljenja za začasno prebivanje na čas trajanja kazenskega postopka.

Na podlagi navedenega je izdaja dovoljenja za začasno prebivanje tujcu, ki je bil žrtev trgovine z ljudmi, in s tem posledično vključen v program Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – varen prostor, pogojena s sodelovanjem žrtve v kazenskem postopku in omejena na čas trajanja kazenskega postopka.

Navedena določila Zakona o tujcih so v nasprotju z določili Konvencije Sveta Evrope, ki pravico do izdaje obnovljivega dovoljenja za prebivanje žrtev trgovine z ljudmi ob razlogih sodelovanja pri preiskavi ali kazenskem postopku širijo še na t. i. osebne okoliščine žrtev.

Tudi skupina GRETA je v priporočilih drugega kroga ocenjevanja pozvala slovenske organe, naj poleg dovoljenja za prebivanje na podlagi sodelovanja žrtve v preiskavi ali kazenskem postopku žrtvam trgovine z ljudmi na podlagi njihovega osebnega položaja dovolijo začasno dovoljenje za prebivanje.

Cilj: Na podlagi določila iz 1. točke 14. člena Konvencije Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi bi bilo treba dopolniti 4. točko 50. člena Zakona o tujcih, pri čemer se kot nov, samostojen razlog izdaje dovoljenja za začasno prebivanje žrtev trgovine z ljudmi v Republiki Sloveniji, vključi tudi ugotovljene osebne okoliščine žrtve, iz katerih bi izhajala potreba po vključitvi žrtve v program Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – varen prostor in posledično izdaji dovoljenja za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji.

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve
Sodelujoči: Nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi
Rok: Druga polovica leta 2019

2.2 Sprememba 5. člena Zakona o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj

Odškodnine žrtvam trgovanja so pomemben dejavnik z vidika zagotavljanja pravic žrtvam in možnosti ponovne vzpostavitve normalnih okoliščin ter pogojev resocializacije. Direktiva 2011/36/EU v 17. členu določa, da je treba vsem žrtvam kaznivih dejanj trgovine z ljudmi zagotoviti dostop do nacionalnih odškodninskih shem. Zakon o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj to opredeljuje v 5. členu, vendar le za državljane Republike Slovenije in Evropske unije.

Tudi iz priporočil skupine GRETA izhaja, naj slovenski organi sprejmejo ukrepe za olajšanje in zagotovitev dostopa do odškodnine žrtvam trgovine z ljudmi, pri čemer morajo vse žrtve trgovine z ljudmi vključiti v sklop Zakona o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj (ZOZKD), ne glede na njihovo državljanstvo, ali je bila uporabljena sila, ali je prišlo do kršitve spolne integritete.

Cilj: Zaradi enakovredne obravnave vseh žrtev, ne glede na državljanstvo, je treba novelirati Zakon o odškodninah žrtvam kaznivih dejanj in v omenjenem 5. členu črtati navedbo »državljanstva Republike Slovenije in Evropske unije«.

Nosilec: Ministrstvo za pravosodje
Sodelujoči: Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije, resorna ministrstva
Rok: Druga polovica leta 2019

2.3 Pregled zakonodaje in priprava predlogov za implementacijo nekaterih ključnih priporočil skupine GRETA

V luči nekaterih ključnih priporočil skupine GRETA, ki zahtevajo takojšnje ukrepanje, bo Medresorska delovna skupina pregledala obstoječo zakonodajo, ki ureja področje preprečevanja in boja proti trgovini z ljudmi ter pripravila predloge za implementacijo le-teh.

Skladno s priporočili GRETA je treba:

- razlago zlorabe položaja ranljivosti popolnoma uskladiti s Konvencijo;
- zagotoviti, da sodelovanje žrtev trgovine z ljudmi v preiskavi in kazenskih postopkih ni pogoj za njihov dostop do pomoči in da pomoč temelji na njihovih posameznih potrebah;
- zagotoviti, da se vsem tujim osebam, za katere se utemeljeno domneva, da so žrtve trgovine z ljudmi, vključno z državljani EU, ponudi obdobje za okrevanje in razmislek, katerega namen je naveden v 13. členu Konvencije;
- sprejeti dodatne ukrepe, s katerimi bodo zagotovili skladnost z načelom nekaznovanosti žrtev trgovine z ljudmi zaradi njihovega sodelovanja pri nezakonitih dejavnostih, če so bili to prisiljeni storiti, kot je določeno v 26. členu Konvencije. Taki ukrepi bi morali vključevati sprejetje nekaterih zakonskih določb in/ali oblikovanje smernic za policiste in tožilce o obsegu določbe o nekaznovanosti;
- razširiti uporabo postopkovnih zaščitnih ukrepov, ki so trenutno namenjeni otrokom, mlajšim od 15 let, da bi zajeli vse otroke žrtve in priče trgovine z ljudmi do starosti 18 let ob upoštevanju najboljših interesov otroka in da bi te ukrepe popolnoma uskladili s Konvencijo.

Cilj: Medresorska delovna skupina bo na podlagi priporočil skupine GRETA, ki zahtevajo takojšnje ukrepanje, pregledala obstoječo zakonodajo, ki ureja področje preprečevanja in boja proti trgovini z ljudmi ter pripravila predloge za implementacijo le-teh.

Nosilec: MDS
 Sodelujoči: Ministrstvo za pravosodje, Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije, nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi, Ministrstvo za notranje zadeve, Policija
 Rok: Druga polovica leta 2020

2.4 Sprememba Zakona o prijavi prebivališča

Tujci in tujke, ki so nameščeni v varnem prostoru, imajo v Sloveniji najpogosteje urejeno začasno prebivališče, ki je vezano na prostor, kjer so doživljali izkoriščanje in nasilje. Z njihovo namestitvijo v varni prostor je zato ena od pomembnejših nalog, da se ta naslov spremeni, tako da oseba lahko dostopa do svoje pošte v varnem okolju.

Urejanje začasnega prebivališča za uporabnike in uporabnice varnih prostorov:

Zakon o prijavi prebivališča v 19. členu določa, da osebo lahko prijavimo na naslovu centra za socialno delo ali občine možno le za osebe, ki že imajo stalno prebivališče v Republiki Sloveniji. V takem primeru lahko osebi, ki pogojev za stalno prebivališče še ne izpolnjuje, začasno prebivališče uredimo le tako, da lastnik ali solastnik nekega stanovanja izpolni in podpiše izjavo, in se osebo prijavi na nekem naslovu, čeprav le-ta v resnici biva v varnem prostoru na skrivni lokaciji. V primeru, da osebo prijavimo na naslovu, kjer se nahaja varni prostor, s tem ogrožamo tajnost lokacije, bivanje drugih uporabnikov in zaposlenih. Prijava na fiktivnem naslovu pa je sporna, saj na tistem naslovu oseba ne bi dejansko bivala, hkrati osebe kasneje ni možno odjaviti z naslova brez njenega soglasja. Problem se pojavi tudi v širšem kontekstu, saj so v varnem prostoru pogosto nastanjene osebe, ki so ogrožene in jih trgovci iščejo, zato bi bile s tem posledično ogrožene tudi tretje osebe.

Urejanje stalnega prebivališča za uporabnike in uporabnice varnih prostorov:

19. člen Zakona o prijavi prebivališča nalaga, da se osebam, ki bivajo v zatočišču za žrtve trgovine z ljudmi, naslov prijavi na naslovu centra za socialno delo, na območju katerega ima ali je imela oseba nazadnje prijavljeno stalno prebivališče. V praksi je to problematično, saj se osebe v varni prostor preselijo iz različnih krajev v Sloveniji, in prevzemanje pošte v oddaljenem kraju zanje predstavlja dodatne finančne stroške. Zato bi bilo smiselno, da se stalno prebivališče osebe izbere na centru za socialno delo, ki je v posameznem primeru najbolj ustrezen.

Cilj: Sprememba Zakona o prijavi prebivališča na način, ki bo omogočal prijavo začasnega/stalnega prebivališča za osebe s statusom žrtve trgovine z ljudmi na kateremkoli centru za socialno delo v Sloveniji.

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve
Sodelujoči: Nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi, nevladne ali humanitarne organizacije, ki izvajajo programe oskrbe žrtev TZL
Rok: Druga polovica leta 2019

2.5 Posodobitev Priročnika o identifikaciji, pomoči in zaščiti žrtev trgovine z ljudmi

Vlada Republike Slovenije je 5. maja 2016 sprejela Priročnik o identifikaciji, pomoči in zaščiti žrtev trgovine z ljudmi (Sklep Vlade RS, št. 02402-2/2016/5), ki opredeljuje vlogo ter naloge državnih organov, nosilcev javnih pooblastil, izvajalcev javnih služb, organov samoupravnih lokalnih skupnosti ter nevladnih in humanitarnih organizacij pri obravnavanju trgovine z ljudmi ter določa ukrepe za zaščito in pomoč žrtvam. Priročnik vsebuje tudi seznam indikatorjev, namenjenih prepoznavi posameznih kategorij žrtev trgovine z ljudmi.

Priročnik je živ dokument, ki se lahko po potrebi dopolnjuje in spreminja glede na nove trende, spoznanja in priporočila mednarodnih nadzorstvenih mehanizmov.

Na podlagi predlogov nevladnih in humanitarnih organizacij, ki delujejo v okviru MDS, bo MDS v naslednjem dvoletnem obdobju pripravila posodobitev priročnika tako, da bo urejal tudi področje zdravstvene zaščite žrtev trgovine z ljudmi (do ureditve tega vprašanja na sistemski ravni), urejanja osebnih dokumentov in podrobneje opredelil postopek vračanja žrtev v državo izvora. MDS bo pregledala in po potrebi dopolnila tudi druge vsebine priročnika in seznam indikatorjev.

Cilj: Medresorska delovna skupina bo na podlagi predlogov nevladnih in humanitarnih organizacij, ki delujejo v okviru MDS, v naslednjem dvoletnem obdobju ustrezno posodobila oziroma dopolnila vsebino Priročnika o identifikaciji, pomoči in zaščiti žrtev trgovine z ljudmi.

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki za boj proti trgovini z ljudmi (MDS)
Rok: druga polovica leta 2019

Tabela 1: Pregled financiranja projektov po posameznih ministrstvih za leti 2019 in 2020

Proračunski porabnik	Dejavnost	Proračunska postavka	2019	2020	Skupaj
MDDSZ	Oskrba žrtev – krizna namestitvev	170084 Oskrba žrtev trgovine z ljudmi	45.000,00 €	45.000,00 €	90.000,00 €
MNZ	Oskrba žrtev – namestitvev v varnem prostoru	3431 Materialni stroški	40.000,00 €	40.000,00 €	80.000,00 €
MNZ	Tiskovine	3431 Materialni stroški	1.000,00 €	1.000,00 €	2.000,00 €
MNZ	Organizacija srečanja NATC JVE	3431 Materialni stroški	/	10.000,00 €	10.000,00 €
MNZ	(Re)Integracija žrtev trgovine z ljudmi	140005 Sklad za notranjo varnost – Policijsko sodelovanje-lastna udeležba 25 %	6.825,00 €	6.825,00 €	13.650,00 €
UOIM	Program PATS	9275 Evropski sklad za begunce – lastna udeležba 25 %	16.125,00 €	12,118,87 €	28.243,87 €
		140003 Sklad za azil, migracije in vključevanje (2014–2020)	5.375,00 €	4.039,50 €	9.414,50 €
MIZS	Ozaveščanje	716010 Inovativni projekti	10.000,00 €	10.000,00 €	20.000,00 €
UKOM	Ozaveščanje	1322 Neposredno komuniciranje vlade z javnostjo in kampanje	15.000,00 €	15.000,00 €	30.000,00 €
UN	Ozaveščanje	131004 Sofinanciranje romske skupnosti	5.000,00 €	5.000,00 €	10.000,00 €
MZ	Ozaveščanje	4331 Strokovne skupine in posebni programi	25.000,00 €	25.000,00 €	50.000,00 €
Skupaj			169.325,00 €	173.983,37 €	343.308,37 €